

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Petra Hrachovinová

Vychovatelství

Vliv tělesných trestů na děti – přístupy rodičů

Prohlášení o autorství práce

- že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením Doc. Mgr. Chudý Štefan, Ph.D.
- že jsem použila zdrojů, které cituji a uvádím v seznamu použité literatury. V případě publikace výsledků budu uvedena jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Olomouci 4. května 2015

.....

Petra Hrachovinová

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu Doc. Mgr. Štefanu Chudému, Ph.D., za jeho cenné rady a pomoc při zpracování bakalářské práce. Rovněž si cením spolupráce s respondenty a děkuji jim za jejich ochotu při podílení se na výzkumu.

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 TĚLESTNÉ TRESTY NA DĚTECH	9
1.1 Náhled do historie.....	11
1.1.1 Význam slova trest.....	11
1.1.2 Historie tělesných trestů.....	11
1.2 Definice.....	12
1.3 Charakteristika a klasifikace tělesných trestů.....	13
1.4 Důsledek tělesných trestů.....	16
1.5 Ukotvení zákona.....	18
2 VÝCHOVA	19
2.1 Koncepce výchovy.....	19
2.2 Styly výchovy.....	21
2.3 Výchovné prostředky.....	22
II. PRAKTICKÁ ČÁST	24
3 METODOLOGIE VÝZKUMU	25
3.1 Kvalitativní výzkum.....	25
3.2 Soubor výzkumu.....	26
3.3 Popis vybrané metody výzkumu.....	27
3.3.1 Způsob získávání dat.....	28
3.3.2 Skladba rozhovoru.....	29
3.4 Průběh interwiev.....	29
3.5 Analýza získaných dat.....	30
4 EMPIRICKÝ ZÁVĚR	32
4.1 Zpracování dat.....	32
4.1.1 Základní informace.....	32
4.1.2 Povahové rysy.....	33
4.1.3 Vzpomínky na výchovu (výchova dědečka a babičky).....	34
4.1.4 Postoje k výchově dětí.....	37
4.1.5 Zaujaté stanovisko k trestání dětí.....	39
5 SHRNU TÍ	42

ZÁVĚR	44
SEZNAM LITERATURY	45
PŘÍLOHY	49
ANOTACE	66

ÚVOD

Děti jsou součástí našich životů. Jsou podstatným dílem všech společností a vyhlídkou naší budoucnosti. Každý z nás zažil, jaké to je, být dítětem. Ať se nám dětství líbilo či ne, všichni si z něj neseme hodnotné zkušenosti, díky kterým dotváříme sami sebe a procházíme dalšími životními etapami. Dětství je neoddělitelná součást vývoje jedince a snad není příliš troufalé tvrdit, že je i tou nejdůležitější etapou.

Mnoho psychologů, vědců, sociologů a pedagogů tvrdí, že jsou to právě rané zkušenosti z dětství, co ovlivňují naše postoje, způsob řešení překážek a naše chování k ostatním jedincům. Mimo jiné si také s sebou neseme vzorce určitého jednání, které se naučíme jako dítě, do dalších, nově vznikajících vztahů (Šimíčková - Čížková, 2010). Odborníci se často shodují na tom, že pilířem plnohodnotného vývoje, v prosperujícího a šťastného jedince, je správná výchova a péče. Ta by měla začít hned po početí a nemělo by se polevit v žádné vývojové etapě.

Jako studentka Univerzity na pedagogické fakultě jsem o výchově, jejích technikách, stylech a metodách slyšela a četla mnoho. Mimo zdi naší fakulty se s problematikou výchovy také běžně setkávám, stejně jako všichni ostatní. V mé práci se však nebudu zabývat obecně výchovou. Mým cílem je specifické téma, jež v dnešní době řeší celý svět. Jedná se o otázku tělesných trestů, které mají hluboké kořeny v historii lidstva.

K myšlence zkoumání tohoto jevu, mě přivedla nedávná situace v tramvaji, které jsem byla svědkem. Ve vagonu seděla mladá žena se dvěma dětmi, které dělaly příšerný hluk. Ačkoli je matka několikrát napomenula, nepodařilo se jí je zklidnit. Celá posádka tramvaje, včetně mě, byla více či méně otrávená a unavená vřiskotem dětí, ale nikdo nic nenamítal. Až do chvíle, kdy se jeden starší muž zvedl ze sedátka a začal na všechny tři křičet. Jeho slova byla vulgární a dokonce se začal napřahovat. V tuto chvíli jsme s několika lidmi k ženě přistoupili, abychom jí byli nápomocni. Muž nakonec nechotně odkráčel a na další zastávce vystoupil. I přesto, že mi ženy s dětmi bylo líto, neubránila jsem se myšlence, že je mohla zpacifikovat nějakým trestem, třeba plácnutím, a byl by klid. Když jsem tuto nepříjemnou historiku vyprávěla lidem v mém okolí, zjistila jsem, jak odlišné názory na to mají. Na základě toho všeho jsem se rozhodla zjistit, jak vlastně rodiče tento fenomén vnímají, jak k němu přistupují, jestli jej aplikují ve výchově apod.

Po přečtení několika známých publikací, zaměřených na zmíněné téma jsem se domnívala, že tělesné trestání dětí je spíše neoblíbenou praktikou. Ve většině knih nedoporučují techniky výchovy pomocí násilí. Některé se striktně odvraceli od takového zacházení s dětmi a jiní přistupovali na určitý kompromis. Například se mnohdy v chytrých knihách píše, že pokud je to nevyhnutelné a musíte dítě zastavit v akci, nejméně škodlivé je plácnutí přes zadek. Pohlavky a facky jsou, řekněme, již nepopulární.

Na druhou stranu, několik málo autorů stále tyto tresty zastává. Ať tak či tak, odborníci i široká veřejnost se podle uváděných zdrojů, shodují na přiměřenosti

a umírněnosti takového trestání. Což se vyznačuje tím, že by se nemělo trestání přehánět, jak po stránce silové, tak i množství (Dobson, 1995).

Má bakalářská práce se skládá z několika kapitol a podkapitol, rozdělených do části teoretické a praktické. V části teoretické se setkáváme s pojmem tělesný trest. Zde se snažím osvětlit pojetí zmíněného jevu. Rovněž nahlédneme do jeho historie a vysvětlíme si, čím se vyznačuje. Dále se věnuji koncepci výchovy a jejím stylům. V posledním úseku teoreticky pojatých kapitol, budu hovořit o výchovných prostředcích a zaměřím se na popis jejich aplikace.

Praktický sektor je podstatnou částí bakalářské práce. Zabývám se v něm metodologií výzkumu. Obsahuje výběr metody výzkumu, její proces, průběh, analýzu a zpracování dat. Pro výzkum jsem si zvolila kvalitativní přístup, konkrétně polostrukturovaný rozhovor, pomocí něj zkoumám vliv tělesných trestů na děti a zjišťuji přístup jejich rodičů. Získané informace hodnotím a popisuji výsledky ve finální fázi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TĚLESTNÉ TRESTY NA DĚTECH

Když se řekne tělesný či fyzický trest, většinou se nám nevybaví nic líbivého a pokud se jedná přímo o děti, spousta lidí takovéto tresty zavrhuje. Ale realita je poněkud jiná a to mimo jiné i v České Republice. S tímto termínem je spojeno nejedno násilnické chování, jež v praxi může být mrskání proutkem přes záda, pohlavek, ohnutí přes koleno a plácání přes zadek, nepřiměřené množství klik

a dřepů, neúměrně dlouhý běh a plácnutí po rukou. Není výjimkou ani klečení v koutě, svazování dítěte, třesení, štípání aj. (Vaníčková, 2004).

Jesper Juul (2015) hovoří o důslednosti a jednotě při výchově, která je důležitá a dítěti ukazuje směr. Uvádí rovněž problémy, které vznikají ve chvíli, kdy děti přes veškerou naši snahu nedělají to, co by se mělo, co se po nich chce anebo jednoduše zlobí. V tom případě se velmi často rodiče uchýlí k určité formě trestu, jako je omezování pohybu či fyzický trest. Mnohdy však v takové chvíli začnou mít strach a znejistí, zdali je dítě má stále rádo a proto si vymysleli svůj druh omluvy pro své jednání. Takový strach je oprávněný, protože se postupně ze vztahu může vytratit důvěra (Juul, 2015).

Velmi osobitě popisuje uplatňování tělesných trestů James Dobson (1995). Tvrdí, že tělesné tresty by neměly být vnímány jako zlo, kterým se dospělý snaží zastrašit děti, ale jako jeden z důležitých výchovných prostředků. V žádném případě nesouhlasí s přílišnými násilnostmi na dětech a jejich týráním. Vysvětluje, že tělesné tresty a týráním jsou dvě opravdu odlišné věci. Pokud se rodič, s ohledem na věk a pohlaví dítěte, uchýlí k fyzickému trestu s určitou rozvahou a přiměřeností, je to v pořádku. V podstatě by to neměla být až poslední možnost, jak zlobivé dítě zkrotit. Dobson (1995) tvrdí, že plácnutí přes zadek by mělo být provedeno neprodleně po neuposlechnutí, což umožní rodiči jednat bez vyhrocených emocí

a racionálně a dítě si zároveň uvědomuje, proč je trestáno. Trest by ovšem měl být stále stejný a opakovaný, v opačném případě může tato výchovná metoda selhat. Pokud jste dítě nikdy tělesně netrestali a najednou začnete, nemusí tomu rozumět a nebude chápat, proč se tak děje. Ty samé neblahé následky může mít nepravdivost potrestání. Nelze dítě někdy za stejnou věc potrestat a někdy ne. Dítě trest musí současně bolet, protože kdyby ho to nebolelo, nemělo by důvod se zlobivému chování vyvarovat. V jakémkoli počínání musí být

samozřejmě přiměřenost a nic se nesmí přehánět. Tresty jsou přijaty lépe, ve chvíli, kdy jsou prováděny nějakým předmětem. Ruka by měla trestat opravdu výjimečně. Není rovněž vhodné švihat dítě nekonečně dlouho. Úplně postačí dvě, tři plácnutí proutkem nebo vařečkou. Strach z toho, že naše ratolesti budou touto formou výchovy vedeny k násilí a agresi je neopodstatněný. Dítě cítí rozdíl v nenávistné agresi a výchovným plácnutím rukou rodiče. Je to způsob, jak děti naučit respektu k okolí, nesobectví apod. Není pochyb, že trestání musí být prováděno ve správném věku. Jedná se spíše o děti mladší 10 let. Obecně děti těsně před pubertou nemívají sklony k neposlušnosti, ačkoli výjimky bychom zajisté našli. V období puberty už jsou potřeba jiné prostředky na udržování kázně, ale když se dítě v raném věku naučí respektovat rodiče, nebude mít v dospívajícím věku takový problém. Dospívající děti jsou navíc specifickou skupinou, která už dobře ví, na co mají právo oni a na co ho nemají rodiče. Tělesný trest by neměl působit jako sprosté slovo a jeho úplné zrušení nám v ničem neprospěje. Rodiče by měli jednat vždy podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, také se musí dbát na povahové rozdíly dětí, netrestat zbytečně a v záchvatu emocí (Dobson, 1995).

Psycholog Václav Mertin v článku Mgr. Zuzany Ježkové vysvětloval, že v případě, že dojde k fyzickému potrestání dítěte, je to známka selhání a je akceptovatelné pouze v případě, že nebyl čas a možnost naše jednání promyslet zvolit jinou taktiku. Protože není přijatelné uhodit ženu, nemělo by být v pořádku provozovat násilí na dětech, i přes domněnku, že konáme správně, jelikož nás dítě neposlechlo a na vysvětlování nereaguje (Mgr. Zuzana Ježková, Mgr. Kateřina Krtičková, [online]).

Podle Evy Vaníčkové (2012) je jednou z možných příčin uchýlení se k násilnému trestání stres. Hovoří o případech, kdy se rodiče dostávají do stresových situací a v afektu, bez klidné rozvahy, své dítě vyčiní pomocí silou. Chybou může být i naše zkušenost z primární rodiny, kde k agresi docházelo, a tam jsme se nevědomě naučili vzorec chování, který praktikujeme ve vlastní rodině. Je třeba, abychom podobný nedostatek identifikovali a včas jej řešili. Existuje několik způsobů, jak se vyhnout fyzickému trestu a vychovávat naše děti. K eliminaci těchto trestů dojde, pokud místo nich použijeme jasná pravidla, jež musí platit, nebo ukončíme zlobení vtipem či ignorací. Velmi důležitou součástí výchovy je upřímnost, což znamená, že problémy je třeba řešit komunikací. Všechny výše zmíněné techniky lze aplikovat při výchově s ohledem na věk dítěte (Vaníčková, 2012).

Naprosto jednoznačný názor k tělesným trestům má dánský rodinný terapeut Jesper Juul: „*Fakt, že máme pouze zákony postihující různé formy hrubého fyzického násilí, které nazýváme týráním dětí, neznamená, že by jiné formy násilí nebyly škodlivé.*“ Dále vysvětluje, že tělesný trest v jakékoli formě je pro dítě špatný, bere mu sebevědomí a integritu. (Jesper Juul, 2015, s. 88).

1.1 Náhled do historie

Téma tělesných trestů či jejich provádění má jako vše ostatní delší tradici a sahá daleko do světové historie. Před samotným zkoumáním současného pohledu na tuto záležitost, si poukážeme na velkou změnu vnímání, kterou prošla naše společnost.

1.1.1 Význam slova trest

V první řadě jsem se zajímala o to, kdy, kde a jak vzniklo slovo trest. O jeho počátku hovoří Emanuel Michálek. Podle něj jeho význam nebyl stejný jako dnes do roku 1500. Dříve se prý užívalo pro název rostlin apod. Některé zdroje uvádí, že předchůdce slova trest se používal hlavně k označení hluku, respektive když někdo někomu vynadal či na něj křičel apod. V dalších listinách ve 14. století se takový výrok vyznačoval především jako pokárání, obvinování, důtka aj. Michálek dále říká, že o rozšíření tohoto slova se zasloužilo hlavně křesťanství a že jeho první použití v dnešním slova smyslu nacházíme v r. 1433 v Praze, v diskuzích o čtyřech artikulích (Michálek a kol., 2011, [online]).

1.1.2 Historie tělesných trestů

Vaničková (2004) uvádí, že tresty byly praktikovány v průběhu naší historie. Za nekázeň se odplácelo po většinu času hrubou silou. Jako první důkazy o takovém konání jsou považovány malby, které se dochovaly z období patriarchátu. V dobách pravěku i středověku se novorozencům nedostávalo příliš lásky a emocionální projevy byly omezené a to z velké části ovlivňovalo pojetí výchovy tehdejší doby.

Uvedeme si pár úryvků z knih, kde je několik základních poznatků, týkajících se fyzického trestání v minulosti:

*„Ohlédneme-li se do historie, zjistíme, že tělesné tresty byly v širokém měřítku používány například v Řecku, Římě, Egyptě či Izraeli a jejich hlavním zamýšleným cílem bylo zajistit a udržet disciplínu. Způsob trestání se pochopitelně v jednotlivých civilizacích a kulturách lišily, nicméně našli bychom i některé „univerzální“ tresty, kterými bylo kupříkladu šlehání bičem nebo bití holí. Některé státy se staly pověstné používáním zvláště krutých tělesných trestů. Mezi takové patřila i Sparta, kde se používaly velmi často těžké tresty jako součást výchovy vojáků (tresty měly posilovat nejen tělesnou zdatnost, ale také sílu vůle a schopnost sebeovládání). Ve starém Římě například existovala tzv. *partia potestas*, což v překladu znamená, že otec má právo nakládat se svým dítětem, jak se mu zlíbí.“* (Lovasová, Schmidová, 2006, s. 5).

„Filozofické systémy se zajímají o smysl lidského života, a protože smyslem lidského života je dán cíl výchovy, zabývali se filozofové

i otázkou výchovy, odměn i trestů. Jejich velký vliv na změnu výchovy zaznamenala scholastika, renesance, reformace a osvícenství. Například řecký filozof Platon shledával, že cílem lidské společnosti je uskutečnit spravedlnost, a tomuto cíli má být podřízena i výchova.“ (Vaničková, 2004, s. 14).

Děti a jejich dílem ve společnosti se začalo zabývat až od 15. století. Protože dítě začalo zaujímat jiné postavení, řešila se postupem času i otázka tělesných trestů. Ačkoli byly stále uznávány a tolerovány, jejich provedení se značně měnilo. Začaly mít lidštější povahu. Avšak až do 1. poloviny 20. století byla výchova silně autoritativní a poslušnost byla stále vynucována tvrdšími praktikami. Úlevu přináší období po 2. Světové válce, kdy se postupně přístup výchově demokratizoval (Lovasová, Schmidová, 2006).

1.2 Definice

V naší odborné literatuře, se můžeme setkat s celou řadou různých definic, zabývajících se problematikou fyzických trestů. V této kapitole uvádím několik z nich, které jsou nejčastěji používány a dle mého názoru vystihují nejlépe tělesný trest jako takový.

„Tělesný trest je úmyslné či záměrné způsobení bolesti atakem na tělo pro kázeňský přešůpek.“ (Vaničková, 2004, s. 31) Tuto definici uvádí Radda barnen mezinárodní aliance

Save the children. Zde je kladen důraz na osobu, která trest vykonává a rovněž na úmysl tohoto činu.

Další definice, kterou opět uvádí Eva Vaničková (2009), považuji za nejuvěstičnější, jelikož se nekonkretizuje důvod trestání, ale zdůrazňuje se především jediný záměr a tím je způsobení bolesti: „**Tělesný trest je jakýkoli trest za použití síly, s cílem způsobit určitý stupeň bolesti.**“ (Vaničková, 2009, s. 8).

Výbor OSN pro práva dítěte dodává definici o tělesných trestech v roce 2001: „**Tělesným trestem dítěte se rozumí každý trest, kde je použita tělesná síla způsobující bolest, či byť nepatrný dyskomfort dítěte**“ (Vládní kampaň, 2009, [online]).

Výše zmíněná definice je velmi široce pojmána. Podle ní, ačkoli by to mohlo být překvapivé pro mnoho lidí, je tělesným trestem, ne jenom bití řemenem, páskem, pohlavek, plácnutí přes prsty apod., ale rovněž klečení v koutě, dřepy, kliky aj. Definice je poměrně přísná, ale správná. Popisují, že přípustné není nic, co by jakkoli narušovalo dítěti jeho komfortu.

Nakonec si uvedeme definici, která je mi svým pojetím nejbližší: „**Tělesný trest za použití předmětu, na citlivou část těla, nebo když po ranách zůstávají na těle stopy, je týrání dítěte.**“ (Vládní kampaň, 2009, [online]), Byla uvedena v roce 2002 Mezinárodní společností k předcházení zneužívání a zanedbávání dětí ISPAN.

„*Za tělesný trest jsou obecně považovány: facka, pohlavek, výprask rukou či jiným předmětem, kopanec, herda do zad, rána pravicí nebo ukazovákem, odhození, třesení, praštění hlavou o zed, štípání, tahání až vytrhání vlasů, kroucení ušním boltcem, údery různými předměty do hlavy, burák (prudké přejetí palcem po zadní straně krku), škracení, cvrnkání do ucha, stoj na hanbě v předpažení, klečení, klik a dřepy, kroucení ruky, píchání špendlíkem, přivazování ke stolu nebo stromu, svazování končetin, zalepování úst leukoplasty apod.*“ (Lovasová, Schmidová, 2006, s. 7)

1.3 Charakteristika a klasifikace tělesných trestů

„*Tělesné tresty je možno klasifikovat podle různých kritérií, např. podle účelu trestu (výchovný x nápravný), podle způsobu provádění (rukou x předmětem). Mnozí vychovatelé*

(rodiče, pěstouni) používají mírnější formu tělesných trestů – plácnutí dítěte rukou, nejčastěji po zadečku nebo po ruce. Jiní trestají své dítě vařečkou, páskem nebo jiným předmětem – zdá se však, že těchto trestů ve srovnání s předchozími lety ubývá. Variabilita používaných nástrojů je obrovská a liší se podle kulturních zvyklostí. Existují ovšem nástroje, které by se daly označit jako univerzální: pruty, hole, karabáče, vařečky, důtky, pásky. Pro potrestání dítěte doma lze použít téměř cokoliv – šňůra od žehličky, bota, dřevěný kartáč na vlasy. Nástroje, které trestající používají, nemají jen praktickou vykonávací funkci, ale mohou sloužit jako výstraha, pokud jsou na nějakém místě trvale vystaveny.“ (Lovasová, Kateřina Schmidová, 2006, s. 7).

James Dobson (1995) charakterizuje tělesný trest spíše jako pomůcku pro dodržování určité disciplíny. Hovoří o zkouškách autority dítětem. Pokud rodič nedokáže dítěti svou autoritu a neudrží si ji, může docházet k častější nekázní a nakonec vše může mít katastrofální následky.

„Tělesný trest je charakterizován tím, že:

- porušuje tělesnou integritu dítěte,*
- s přibývajícím věkem dítěte ztrácí na účinnosti a pozbývá smysl, protože odměny i tresty vázané na tělesné pocity vnímají pouze děti ve věku batolete, primitivní tresty, resp. tresty na primitivní úrovni zatlačují dítě k primitivní reakci a brzdí tak vývoj osobnosti,*
- stejně jako u jiných potrestání je i u něj velmi důležité hledisko jeho spravedlnosti a srozumitelnosti,*
- je provázen stresem (jako každý jiný trest), který může u starších dětí nabývat většího rozsahu podle toho, jak vnímají tělesný trest jako ponížení,*
- děti, které se učí napodobivým chováním, impresivní vzorce sociálního chování, ukládají do paměti tělesné násilí jako metodu řešení náročných životních situací,*
- zvyšuje pohotovost dítěte k agresivnímu chování,*
- je-li naplněna definice v tělesném trestu, stává se trest týráním dítěte,*
- vede k naučenému postoji bezmoci, poslušnosti a podřízenosti,*
- opakuje-li se, je rizikem pro odchod (útěk) dítěte od rodiny nebo z ústavu a převzetí zodpovědnosti za další život své režie,*

- opakuje-li se nebo jsou-li tělesné tresty kruté, jsou rizikem pro rozvoj sebepoškozujícího chování.“ (Vaničková, 2004, s. 33).

Ve výše uvedené charakteristice je fyzický neboli tělesný trest popsán jako negativní jev, který dítěti v žádném případě neprospívá. Avšak dle mého názoru se někdy zapomíná na skutečnost, že každý člověk a dítě je individuální a tudíž by měl být přístup k jeho výchově stejně individuální. Naše společnost si dnes pod pojmem tělesný trest povětšinou vybaví spíše kruté a nesmyslné bití dítěte, ovšem je třeba vzít v úvahu, zdali dnes stále populárnější liberální výchova je to správné.

K tělesným trestům a násilí všeobecně, se vyjadřuje Béatrice Trélaun: *„Násilí je vyhrocením konfliktu a selhání komunikace.“* (Trélaun, 2005, s. 12).

Dále ve své knize popisuje problematiku násilí, kde uvádí, že je násilí odpovědí na nesouhlas, agresivitu, ale také na strach či bezmoc apod. Rozděluje je do několika podob (fyzické, psychické, ekonomické, slovní). Takoveto druhy násilí by podle Béatrice (2005) být neměli, jelikož rodina má být jakýmsi bezpečným prostředím pro dítě.

Wyckoff a Unellová (2004) hovoří o problému, který nastává v situaci, kdy dítěti věnujeme pozornost v případě, že zlobí, ale jindy jsme pracovně vytížení a na hraní si s ním nebo procházce v parku není dostatek času. Jedná se o situaci, kdy si dítě spojí vaši přítomnost a zájem o něj pouze když udělá něco špatně, neposlechne anebo donese špatnou známku. Prostě tehdy, kdy ví, že ho za něco potrestáte. Dítě tedy naschvál vyvolává potíže, aby upoutalo vaši pozornost a pokud se nezmění váš přístup k němu, budou se problémy stupňovat.

„Doufám, že si uvědomujete, že musíme udělat mnohé pro to, abychom se dočkali kladné reakce dítěte na naši výchovu. Jeho chování můžeme samozřejmě usměrňovat především rákoskou. Nevyžaduje to žádnou citlivost, žádné posuzování, žádné porozumění, žádný talent. Jestliže jsme závislí na tělesném trestu jako na hlavní výchovné metodě, pak jsme udělali základní chybu v předpokladu, že kázeň je totéž co trest. Kázeň je cvičením dítěte v cestě, po které by se umělo ubírat. Trest je pouze jednou částí tohoto cvičení, a čím méně ho budeme používat, tím lépe.“ (Campbell, 1996, s. 86).

1.4 Důsledek tělesných trestů

V této kapitole se budeme věnovat tomu, jaké následky mají tělesné tresty na děti a jak je ovlivňují. R. Campbell (1996) ve své knize Potřebuji tvou lásku, hovoří o trestech v protikladu s láskou. Tvrdí, že pokud zvolíme trest, který není založen na lásce, nemůže nikdy dlouhodobě fungovat a že děti právě díky nesprávným trestům mají problémy na své životní dráze a nejsou schopny řešit běžné nesnáze života

„Používání tělesných trestů není v ničem znamením skutečné autority ani výchovné kompetence. Tělesné tresty i vysvětlené, kontrolované a realizované s nejlepšími úmysly jsou škodlivé a v posledku vyvolávají opačný účinek, než byl původně zamýšlen. Vedou dítě k násilí.“ (Beatrice Trelaun, 2005, s. 49).

Zajímavě popisuje trestání a následné chování dětí i Zdeněk Matějček (2012) v publikaci jménem Po dobrém, nebo po zlém?, kde upozorňuje na větší účelnost odměny, než trestu. Popisuje I. P. Pavlovy pokusy se psy

a zvířaty s podmíněnými reflexy a tvrdí, že podobně je to s dětmi. Poukazuje na pokus s laboratorní myškou, která mnohem lépe a rychleji najde správnou cestu v bludišti, pokud dostane odměnu, nežli trest za nesprávně vybranou cestu k cíli. Hovoří se zde, že pro dítě je smysl stejný, tudíž pokud dostává odměnu za správně provedené úkony, bude mnohem efektivnější, než kdyby bylo trestáno a zároveň zde Matějček (2012) uvádí, že je důležité vědět, co vlastně pro dítě je a není trestem. Stává se, že rodič dítě kárá, nebo mu zakazuje dívat se na televizi apod., ale neuvědomuje si, že samotné dítě nemusí považovat tyto zákazy za satisfakci. Také poukazuje na dobu, kdy se dítě nejvíce učí a to právě pochvalami a příjemnými pocity z toho, že udělalo něco dobře. Takové učení probíhá hlavně v batolecím věku, a jak postupně roste, dokáže vyslovit – máma, táta, dokáže dojít na nočník, posadí se samo atd., rodiče se radují, usmívají se a pusinkují dítě za jakýkoli menší pokrok, což v něm vyvolává pocit radosti z učení, a tudíž chce pokračovat. V případě, že by za nepovedený pokus postavit se dostalo „výprask“, mohlo by se při dalším pokusu obávat a strachovat se a každými dalšími nezdary by se to jenom prohlubovalo. Dítě se tedy už od narození učí nejlépe pomocí odměny a ne trestáním jakýmkoli způsobem (Matějček, 2012).

Další možné důsledky fyzického trestání popsala Eva Vaníčková (2004), která má poměrně vyhraněný názor na tuto problematiku. S tělesnými tresty nesouhlasí a v publikaci *Stop tělesným trestům* se jim věnuje

a popisuje vzniklé negativní jevy tímto konáním.

„Tělesné tresty – zejména tresty opakované, hrubé a nespravedlivé – představují vysoké riziko pro nebezpečný vývoj osobnosti dítěte. Je tomu tak proto, že tělesné tresty učí násilí (které ani útočícímu nepřináší pozitivní pocit satisfakce), ničí jistotu pocitu bezpečí a přijetí (které jsou základní potřebou dítěte pro svůj vývoj), jsou příčinou zvýšené úzkosti v očekávání dalších útoků (snižují kvalitu života, prožívání radosti), vyvolávají v dítěti zlobu, vztek a hněv, které spouští touhu po pomstě (a jsou odpovědné za ambivalentní vztah k trestajícímu rodiči), programují dítě k akceptaci nelogických argumentů (dítě je trestáno, např. když má rodič špatnou náladu, na veřejnosti), snižují citlivost a soucit (traumatogenní dynamika vede k neschopnosti prožívat blízkost a poruchám narcistického vývoje), učí dítě, že trest a násilí jsou projevy lásky (dítě si to odnáší do života a zabudovává do svých milostných vztahů), učí dítě k potírání pocitů (neschopnost prožívat a porozumět svým citům).“
(Vaníčková, 2004, s. 8).

Pokud jsou v rodině tělesné tresty na domácím pořádku, je velká pravděpodobnost, že dítě po nějaké době ztratí sebevědomí či důvěru v ostatní. Dalšími nepříznivými důsledky mohou být sklony k násilí

a hněvu. V některých případech to jedince negativně neovlivní, ale záleží to hlavně na tom, jestli rodiče přebírají odpovědnost, anebo je vina vždy na potomkovi (Juul,2015).

Následky tělesných trestů mohou být různé a projevovat se na každém dítěti individuálně a rozličně. Ovšem většina autorů, výše uvedených zmiňuje, že fyzické kárání má velmi neblahý dopad na vývoj a výchovu dětí všeobecně.

1.5 Ukotvení zákona

Je známo, že ve světě jsou země, které vysloveně tělesné tresty zakazují. Patří do nich převážně skandinávské země a to Švédsko, Norsko, Dánsko apod. Ve střední Evropě je Česká Republika jedna z mála států, které nezakázaly tělesné tresty, přidává se k nám i Slovensko.

Úmluva o právech dítěte (1993) se stará o to, aby se každému dítěti dostávalo stejného práva bez ohledů na jakékoli odlišnosti. Státy, jež se pod tuto listinu podepsaly, by měly dodržovat její znění v plném rozsahu. V Úmluvě nalezneme několik zmínek o fyzickém či tělesném napadání či trestání:

„Článek 2 uvádí, že všechna práva se vztahují bez výjimky na každé dítě a všechny děti je třeba chránit před všemi formami diskriminace.

Článek 3 je velmi významný, protože garantuje zájem dítěte jako výchozí hledisko při jakékoli činnosti týkající se jeho osoby.

Článek 6 hovoří o přirozeném právu každého dítěte na život a zabezpečení v nejvyšší možné míře jeho rozvoje.

Článek 12 zabezpečuje dítěti právo svobodně vyjadřovat své názory ve všech záležitostech, které se ho týkají, a má jim být věnována patřičná pozornost odpovídající věku a úrovni dítěte.

Článek 24.3 garantuje, že stát bude činit všechna účinná a nutná opatření k odstranění všech tradičních praktik škodících zdraví.

Článek 28.2 garantuje, že stát bude činit všechna opatření nezbytná k tomu, aby kázeň ve škole byla zajišťována způsobem slučitelným s lidskou důstojností dítěte a v souladu s Úmluvou.

Článek 34 požaduje ochranu dětí před všemi formami sexuálního násilí.

Článek 35 se týká ochrany dětí před únosem, obchodováním a prodejem.

Článek 36 chrání dítě před ostatními formami vykořisťování.

Článek 37 chrání dítě před mučením, krutým či ponižujícím zacházením či trestáním.

Článek 38 chrání dítě před jeho zařazením do bojových akcí.

Článek 39 uvádí, že státy činí všechna nezbytná opatření k podpoře tělesného i duševního zotavení a sociální integrace dítěte, které je obětí jakékoli formy zanedbání, zneužívání, mučení, krutého zacházení, trestání...“ (Vaničková, 2004, s. 9)

2 VÝCHOVA

„Kdyby se náš vývoj řídil jenom instinkty a o našem dobrém či špatném chování by rozhodovalo jenom „vtišťení“, nebylo by výchovy vůbec třeba.“ (Matějček, 2012, s. 8).

2.1 Koncepce výchovy

Z našeho pohledu je výchova dětí složitý proces, náročný pro celou rodinu. Rodiče se snaží ve většině případů pro své dítě udělat maximum a otázka dobré výchovy je pro ně nesmírně důležitá. Osobně známe několik lidí, co se radí o výchově s knihou, čtou odborné publikace a hledají nejlepší variantu výchovy. Mnoho současných odborníků a autorů, kteří se tímto zabývají, se shodují na tolerantnější výchově, než bývala v dřívějších dobách. Dalo by se říci, že výchova za pomoci tělesných trestů není moderní a rodiče jsou všemožně přesvědčováni o mnohem efektivnějších demokratických přístupech.

Stále se ale objevují názory několika znalců, upozorňujících na problém přílišné liberální výchovy. S těmito názory se také ztotožňujeme. Domníváme se, že naše společnost jde z extrému do extrému. Dříve se děti vychovávaly k bezmezné poslušnosti a úctě k rodičům, dnes je tomu právě naopak. Ze silně autoritářské výchovy jsme se přesunuli k silně liberální. Takový přístup také není tím nesprávnějším. Je třeba najít určitou stabilitu

a kompromis mezi extrémním direktivním přístupem a přehnaně shovívavým (Dobson, 1995).

Děti často opakují v životě to, co se naučily nebo viděly u svých rodičů. Ať v negativním či pozitivním slova smyslu, převádějí si vzorce chování od matky a otce a nechávají si je až do dospělosti. Snaží se další etapy života prožít podle formy, kterou jsme jim předali. Je samozřejmé, že při výchově se často učíme novým věcem a tudíž děláme chyby, ale některé z těch chyb mohou být naopak pro děti užitečné. Protože pokud uděláte chybu a následovně se poučíte, nebo vyřešíte nějaký problém, učíte se postavit problémům čelem a řešit je. Samotný život je spletenec překážek

a potíží a je správné na to děti postupně připravovat (Blechová, 2015).

Velkou součástí výchovy je také kritizování a vytýkání špatného chování dětem a někdy i trestání. Rodiče dětem vysvětlili, co a proč udělaly špatně. Aby děti chápaly svou chybu a následně ji napravily, nezopakovaly anebo projevíly lítost, rodiče se v nich snažili probudit pocity studu. Dalším významným výchovným jevem je spravedlnost. Pokud je například dítě trestáno spravedlivě, až po zjištění viny, nemá takové výhrady. Být spravedlivý nemusí být jednoduché v rodinách s více dětmi. Nelze totiž striktně uplatňovat spravedlivé dělení ve všech případech a na všechno. Každý z nás je individuální osobností a proto musíme zohlednit i různé povahy, chování a touhy dětí. V posledních několika letech se i do popředí dostává pojem demokratizace rolí v rodině. Tento prvek je přínosem pro novodobou společnost. Jedná se o demokratické hodnoty působící v rodině. Muž se ženou jsou si rovni a podobně je to i s dětmi. Není však dobré, aby děti měly zcela rovné pozice s rodiči. Musíme je naučit částečně se podílet na rozhodování a pomalu ochutnávat demokratický přístup. Stále by však měly znát své hranice a mít respekt k rodičům (Juul, 2015).

Nedílnou součástí výchovy je samozřejmě i láska. Pokud své city a lásku dětem bez přetváření dáváme najevo, neklameme a neschováváme emoce za určité masky, můžeme si být jisti, že děti budou vyrůstat v jistotě a harmonii. Budou vyrůstat s myšlenkou, že svým rodičům nechtějí ublížit a proto se pravděpodobně nechytí špatné party a nebudou konzumovat návykové látky. Ostatní mohou, díky své výchově, mít tendence útěku z domova, a důvodem mohou být časté rozepře a hádky doma (Blechová, 2015).

Některé výroky z knihy Z. Blechové:

„To, co dítě doma vidí při výchově, to si odnáší do života.“

„Učte své děti otevřenosti v komunikaci a značně jim tím ulehčíte život.“

„Bojí se, když se zlobíme, zda ho máme ještě rádi.“ (Blechová, 2015, s. 44, s. 60, s. 65).

Dobson (1995) se domnívá, že při výchově dětí je nutné udržovat autoritu rodičů i pomocí rákosky. V jedné ze svých kapitol popisuje, jak dítě zkouší pružnost hranic daných rodiči. Dítě testuje rodiče proto, aby zjistilo kam, až může zajít, pokud přijde na to, že hranice je pevná a neoblomná, bude se cítit v bezpečí a jistotě, přílišná liberálnost, jak uvádí Dobson (1995), není řešením a rodiče se s ní většinou nesetkali s úspěchem. Generace, která vyrostla pod takovým vedením, kdy dítě nemá jasná omezení, je neposlušné a rodič nemá dostatečnou autoritu, sama neví, jak vychovávat vlastní děti a je dost možné, že se problém bude opakovat.

Článek, který navazuje na myšlenky Dobsonovi (1995) úvahy, od Kateřiny Prouzové, rovněž komentuje shovívavý typ výchovy. Kritizuje příliš benevolentní výchovu dětí. Podle ní se dostáváme „od rákosky k anarchii“. S takovou výchovou necháváme dětem nadměrný prostor. Netrvá to potom dlouho a určují si samy, kdy půjdou do postele, kdy a co budou jíst, na co se budou koukat, kdy si budou hrát atd. Děti se promění v sobecké, nesamostatné a bezohledné jedince, protože nebudou schopny respektovat žádnou autoritu. Rodiče musí převzít zodpovědnost a vytyčit některá pravidla, jež děti musí dodržovat. (Prouzová, 2015, [online]).

Úryvek textu z knihy Dětský vzdor: *„Jednou z největších obtíží při výchově k rodičovství je vysvětlit mladým otcům a matkám, že doma musí být vyvážené prostředí, kde je třeba v případě nutnosti potrestat neposlušnost, ale kde je to na druhou stranu vyváženo trpělivostí, úctou a láskou.“* (Dobson, 1995, s. 55).

2.2 Styly výchovy

V průběhu času se vyvinulo několik méně či více uznávaných, druhů výchovy. Ve školách se o nich učíme, mnoho autorů je popisuje ve svých publikacích, ale v první řadě některé z nich známe z našich domovů. Několik základních stylů, se kterými se setkáváme nejčastěji:

- **Demokratická výchova:** je založena na principu rovnosti v rodině, často se v ní s dětmi diskutuje, jsou zde přesně vytyčená pravidla, která jsou přiměřeně řízena. Nese prvky pochopení a harmonie. Vztahy jsou na bázi lásky a porozumění.
- **Liberální výchova:** hlavním znakem je příliš shovívavý přístup, nízká kontrola, malá sociální zodpovědnost, téměř nulová míra požadavků na dítě, vysoká citlivost.
- **Autoritářská výchova:** je typická svou tvrdostí, neústupností k dítěti, není brán ohled na názor dítěte. Velmi striktní přístup k dodržování pravidel a vysoké nároky ze strany vychovatele.

Další styly výchovy, jež budeme uvádět, nejsou v takovém množství ve společnosti rozšířeny, avšak všechny mají negativní vliv na dítě. Jedná se o tyto druhy:

- **Disharmonická výchova:** tady je hlavním znakem nevyrovnanost rodičů. Mění se nálady ovlivňují pravidla a chování v rodině, což často dítě úplně zmate. Není zde řád.

- **Zanedbávající výchova:** dítě a jeho počínání je rodičům jedno. Nezajímají se o to, co dělá, jak se má, nejsou mu dány úkoly a samozřejmě se nic nedodrží.
- **Nadměrně ochranná výchova:** přehnaná starost o dítě, přecitlivělost, vše se za dítě udělá a zařídí. (Cahlíková, 2010, [online]).

2.3 Výchovné prostředky

Výchovné prostředky se dají formulovat, jako pomůcka při vychovávání, v našem případě dětí. Jsou to nástroje, které každý rodič bez výjimky používá. Mertin (2013) hovoří o prostředcích, jako je **hlas, bití a zakazování**. V současnosti jsou používány většinou v mírnější formě, než tomu bylo dříve a přesto by se jim dalo vyhnout.

První zmíněný - **hlas**, může být využit oproti dvěma následujícím i kladně. Pokud se člověk naučí používat celou škálu hlasových projevů, jako je šepot, řeč hlasitá, odtazitá apod., nemusí téměř nikdy použít nejméně příjemnou formu - křik. Dítě může spolupracovat natolik, a navyknout si na klidnější způsob jednání, že zvýšení hlasu mu může připadat jako křik a vy vlastně křičet nikdy nemusíte.

Mertin (2013) vysvětluje, že následuje nelibě znějící výchovný prostředek, a tím je **bití**. My jsme zastánci výchovy bez bití, ale dokážeme porozumět jisté verzi tělesného trestání ve formě plácnutí po zadku. Přesto bychom se měli snažit vyvarovat takového jednání, jelikož jsme přesvědčeni, že dítěti to nepřináší žádný prospěch. Dá se říci, že fyzický trest, je prozatímním řešením momentální situace, ale do dlouhodobé budoucnosti dítěti neprospívá.

Zakazování je pravděpodobně jeden z nejrozšířenějších nástrojů při výchově. Používá ho i ten, komu se tělesné tresty jako takové příčí. Je tedy rozumnější dítěti zakázat dívat se na televizi, chodit ven nebo si hrát na počítači a vy můžete mít čisté svědomí, protože jste se neuchýlili k bití. Ale ani v tomto případě se nejedná z našeho hlediska o dobře zvolený způsob, jak děti naučit určité poslušnosti. Především, pokud neurčíme přesný konec a začátek trestu, například: „*Až se zlepšíš ve škole, může si jít hrát s kamarádem*“ nebo „*Jakmile se začneš chovat slušně, vrátím ti počítač*“. Je nutné, aby děti věděly, kdy jim trest končí. Může nastat i situace, kdy není v silách dítěte, co po něm chceme. Musíme si uvědomovat možnosti a hranice našich potomků.

Poslední z výchovných prostředků není výše uveden. Jedná se o **vysvětlování** nebo hovory s dětmi. Každý si to může pojmenovat po svém, důležité je, že se jedná o nejvhodnější nástroj při výchově. Funguje na základě rozmlouvání s dětmi. Není jednoduché se tohoto způsobu držet, o tom není pochyb. Život je uspěchaný a hektický, takže člověk musí vynaložit úsilí, aby efektivně dokázal použít tento výchovný prostředek. Ale v případě, že se mu to dařit bude, děti se mu jistě časem odmění. (Mertin, Výchova bez trestů, 2013)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

V tomto úseku se budeme zabývat výzkumem, jenž je nejdůležitější oddíl naší práce. V sektoru metodologie se nachází přesný popis výběru výzkumu. Snažila jsem se detailně popsat zvolenou metodu, kterou považuji pro své účely za nejvhodnější. Dále v této kapitole popisujeme průběh práce, sběr dat a informací

a jejich následovné zpracování.

Žádné velké těžkosti během zkoumání nenastaly, snažila jsem se postupovat podle metodologického plánu tak, aby vše odpovídalo pravidlům správného výzkumu.

3.1 Kvalitativní výzkum

V praktické části mé bakalářské práce se budeme věnovat kvalitativnímu výzkumu. Hendl (2005) o tomto druhu výzkumu hovoří jako o metodě s pružnými tendencemi. Výzkumník si totiž podle něj nejdříve vybere téma, potom vytváří otázky, hypotézy a teorie. Sbírá a analyzuje data, ale během celého procesu může otázky pozměnit nebo doplňovat podle potřeby. Také vytvářet nové hypotézy. Na základě své spekulace si zvolí osobu nebo místo zkoumání. K výzkumu pozitivně přispívají i další vyhledané a zpracované informace, týkající se tématu, které pomohou osvětlit určené otázky.

Jedna z mnoha definic kvalitativního výzkumu praví: „*Termínem kvalitativní přístup nazýváme jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiným způsobem kvantifikace.*“ (Strauss, Corbin, 1999)

V publikaci Základy kvalitativního výzkumu také Strauss a Corbin (1999) popsali tři hlavní složky, které jsou důležitou součástí výzkumu. První složkou jsou údaje, získané různou formou zkoumání – interwiev, pozorování. Další uváděnou složkou je kodování, což může být zapisování protokolů atd. A poslední, třetí složkou jsou písemné a ústní výzkumné zprávy.

Já dávám přednost této velmi výstižné definici: „*Kvalitativní výzkum je nenumerné šetření a interpretace sociální reality.*“ (Disman, 1993, s. 283)

Reichl dodává: „*Jedinečnost kvalitativních přístupů není pouze v tom, že nepracují s měřitelnými charakteristikami. Pokoušejí se na určitý fenomén (prvek, aspekt, proces, apod.) nahlížet pro něj v autentickém prostředí a vytvářet jeho obraz v co možná nejkompexnější podobě, včetně podob jeho vztahů s dalšími aspekty apod.*“ (Reichel, 2009, s. 40)

Cílem tohoto zkoumání je zjistit, jaký je pohled rodičů v současnosti, na používání tělesných trestů při výchově svých dětí a rovněž je kladena důležitá otázka - Jaký mají výše zmíněné tresty na výchovu dětí vliv? Při výzkumu se zabýváme nejen otázkami, jež jsou orientovány na potomky respondentů, ale také na rodiče respondentů a jejich výchovné praktiky.

3.2 Soubor výzkumu

Cílem naší práce je zjistit, jak vnímají rodiče tělesné tresty při výchově. Orientovali jsme se při tom na mladší rodiče. Chtěli jsme zachytit současné přemýšlení osob, které nebyly z velké části ovlivněny minulým režimem

a zároveň na ně působí tlak dnešní zrychlené a moderní společnosti.

Zkoumání se zúčastnilo osm respondentů. Výběr byl omezen na osoby, které jsou narozeny po roce 1980, maximální věková hranice byla 35 let. Věkovou hranici jsme zvolili tak, aby respondenti nezažili po většinu svého života totalitní režim a tudíž jejich názory na výchovu dětí jsou současného charakteru. Věkové rozmezí mezi nimi bylo 10 let, kdy nejstarší respondentka měla 35 let a nejmladší 25 let.

Dalším kritériem výběru byla skutečnost, že jsou dotazovány osoby s dítětem, přičemž alespoň jedno z dětí musí navštěvovat nějakou výchovnou instituci (jesličky, školka, škola). Ačkoli jsme to nezamýšleli, zjistili jsme, že všichni účastníci mají úplné rodiny a žijí se svými partnery.

Do průzkumu jsme cíleně zahrnuli muže i ženy, kvůli rozmanitosti názorů pohlaví. Ve výsledku jsme pracovali se 3 muži a 5 ženami. Vyšší počet žen ve výzkumném vzorku je částečně ovlivněn pracovním vytížením mužů

a současně ochotnějším přístupem ze strany žen.

Volbu respondentů jsme uskutečnili na základě samovýběru a to v okolí našeho bydliště, města Olomouce. Jak uvádí Miovský (2006), tato metoda výběru souboru je založena na principu „dobrovolnosti“, což znamená, že respondenti se aktivně chtějí zapojit do výzkumu. Nejedná se tedy pouze

o souhlas, který je podmínkou pro jakoukoli formu výzkumu. Účastníci se ochotně zapojili a pro nás bylo jednodušší s nimi spolupracovat. Miovský (2006) dále upozorňuje, že v některých případech při této metodě, jsou respondenti ovlivněni finanční nebo jinou odměnou za účast na výzkumu, a proto může docházet k vyselektování sociálně nižší vrstvy, která se podrobí zkoumání. Díky tomu výsledky zkoumání nemusí být věrohodné, jelikož výběr osob není reprezentativní soubor a informace mohou být zkreslené. Způsob, kterým jsme oslovili potenciální účastníky a dali jim možnost podílet se na výzkumu, jsme zvolili dle našich časových a finančních možností - byl zvolen formou předem vyrobených letáků.

Samotné rozhovory probíhaly v kavárnách – Destiny a Mahler v Olomouci a dále v parcích – Bezručovy a Smetanovy sady. Ve všech případech jsme se na místě a čase s respondentem domluvili předem a každý z dotazovaných byl požádán, aby se dostavil pokud možno bez dětí, aby tyto nenarušovaly pozornost a soustředěnost nikoho ze zúčastněných.

3.3 Popis vybrané metody výzkumu

Zvolila jsem si metodu interviu, neboli rozhovoru. Je to jedna ze základních technik zkoumání. Poskytuje nám možnost navázání kontaktu a jeho udržování s dotazovaným. Díky takovému kontaktu se účastník patřičně výzkumníkovi otevře a ten získá hodnotné informace k výzkumu (Štefan Švec a kol., 2009).

Pro zkoumání jsme vybrala polostrukturovaný rozhovor, jelikož Miovský (2006) uvádí, že tento druh je jakousi střední cestou mezi strukturovaným a nestrukturovaným rozhovorem. Ačkoli naše původní myšlenky směřovaly k volbě zcela strukturovaného dotazování, nechtěli jsme použít tak striktní způsob a přijít tím o možné a zajímavé detaily interviu. Tudíž jsme nakonec dali přednost flexibilnějšímu přístupu k vedení celého rozhovoru. Nestrukturovaný rozhovor, by pro nás byl složitější na zpracování informací a současně by mohlo docházet k častějšímu a nežádoucímu odbíhání od tématu.

Pro sběr dat a informací, které jsme potřebovali, byl nejvhodnější poznávací, neboli diagnostický osobní rozhovor, který nám umožnil zjistit od respondentů jejich názory, postoje, ideje a rovněž i částečný náhled do jejich minulosti. Dále na rozdíl od telefonického či online rozhovoru, jsme mohli pozorovat paralingvistické projevy verbálního projevu. Výhody takto zvolené formy zkoumání jsou v tom, že dotazovaný nemá takovou možnost vyhnout se otázce, dále se vyhneme potížím s nepochopením otázky, získáváme detailnější informace a současně je v případě potřeby možné řídit rozhovor určitým směrem. Ovšem je třeba počítat i s několika omezeními, které mohou ovlivnit výsledky práce. Mezi nejnámější nevýhody takového interview patří časová náročnost jak přípravy, průběhu, tak zpracování dat. V jistém slova smyslu by mohlo být obtížnější pro respondenta otevřeně odpovídat na některé dotazy, které se jeví jako nepříjemné či intimní. Rovněž může dojít ke zkreslování informací a tím může být ohrožena objektivita celého výzkumu. Důležité je si uvědomit, že výroky dotazovaných a jejich momentální jednání, jsou ovlivněny například předešlou situací, vnitřním rozpoložením, kvalitou tazatele a prostředím, kde vše probíhá. Dalším problémem, jež uvádí Ferjenčík (2010), může být pro objektivnost špatná výřečnost, slovní zásoba či stud subjektu.

3.3.1 Způsob získávání dat

Pro získávání dat jsme si vybrala audiozáznam a celý průběh rozhovoru jsme nahrávala na digitální diktafon. Tento způsob fixace dat při interview, je dle Miovskeho (2006) velmi nápomocný. Výzkumník si nemusí zapisovat odpovědi dotazovaného a zároveň má dost prostoru, aby se plně věnoval respondentovi a popřípadě si psal vlastní poznámky, které diktafon nemusí zachytit. Audiozáznam má další výhodu v tom, že odpovědi, které jsme získali, během rozhovoru si můžeme přehrát kdykoliv a zjistit z nich další aspekty, např.: pomlky ve větách, intonace hlasu apod. Získáváme tedy autentická data (Miovský. 2006).

Při rozhovorech jsme se snažila, aby diktafon nenarušoval jejich průběh, ačkoli u této metody fixace dat je pravděpodobné, že se projeví tzv. Hawthornský efekt. Maňák, Švec a Švec (2005) ve své publikaci Slovník pedagogické metodologie uvádí, že se jedná o efekt, který ovlivňuje chování účastníků výzkumu, jelikož ví, že jsou zkoumáni a to ve většině případů pozitivně.

S tímto způsobem zachycování dat souhlasili všichni respondenti. Nikdo z nich neměl námítky, a proto jsme nemuseli odpovědi zapisovat, což by velmi ztížilo a prodloužilo průběh interwiev.

3.3.2 Skladba rozhovoru

Otázky jsem sestavila tak, abychom získali co nejvhodnější informace pro výzkum. Rozdělila jsem je do čtyř pomyslných okruhů, které na sebe navazují. První z nich jsou orientovány na základní informace o účastnících. Postupně se objevují otázky, týkající se jejich dětí, chování jejich dětí, jak vnímají autority

a jakou mají podle rodičů děti povahu.

Kvůli srovnání a lepšímu pochopení výsledných informací, jsem zařadila rovněž otázky z minulosti respondentů, na určité momenty z jejich dětství a na výchovu jejich rodičů. Hlavní částí rozhovoru neboli jádrem, jsou dotazy zjišťující názor na tělesné tresty na dětech, vnímání trestů všeobecně a jejich vlastní zkušenosti s touto problematikou.

3.4 Průběh interwiev

V úvodní části, jsem s ohledem na můj záměr výzkumu, připravila otázky, týkající se tématu. Dále jsem zhotovila plán, podle něhož jsem postupovala a který nám měl pomoci, pokud by nastala nějaká nestandardní situace během rozhovoru.

S každým z osmi respondentů jsem se telefonicky domluvila na místě, kde se bude interwiev konat. S výběrem doby a místa naší schůzky jsme v rámci možností zohlednili individuální požadavky účastníků a přiměřený klid prostředí. Při setkání jsem dotazované vždy přivítala a představila jsem se. Po usazení, jsem se snažila navodit přátelskou atmosféru, ptala jsem se jich, jaká byla cesta na schůzku, jak se dnes mají apod. Dále jsem jim vysvětlila průběh a další účel našeho rozhovoru, popsala jsme způsob zachycování dat a zároveň získala ke všemu zmíněnému ústní souhlas.

Otázky, jež jsem pokládala, byly předem připraveny tak, aby z obecnějších postupně přecházely ke konkrétnějším, tedy k jádru interviu. Za jádro jsem určila klíčové otázky, týkající se tématu výzkumu. Mimo hlavní okruhy je zde zařazeno několik doplňujících otázek, které pomáhají dotvářet získané informace.

S každým účastníkem jsem strávila cca 60 min., přičemž samotný rozhovor trval, okolo 30 min. Ve všech případech hovořili zcela otevřeně a velmi zaujatě pro dané téma. Často se stávalo, že se rozpovídali o svých názorech a pocitech i mimo položené otázky na konci rozhovoru, kdy měli spoustu dalších komentářů k dané věci. V tomto ohledu bylo náročnější získat informace, které jsou pro náš výzkum podstatné, na druhou stranu jejich nadšení pro věc bylo příjemné a motivující.

Po skončení interviu jsem všem účastníkům poděkovala, připomněla jsme jim, jak bude s jejich odpověďmi dále naloženo a rozloučila jsme se s nimi. Jak jsem již zmiňovala, u všech respondentů jsme vyzorovala velký zájem o téma rozhovoru, a tudíž po jeho ukončení jsem ještě nějakou chvíli hovořila k této problematice, ovšem bez jakéhokoli zaznamenávání dat a informací.

3.5 Analýza získaných dat

Provedený audiozáznam, jsem přepsala v autentické podobě a důkladně pročtla. Z našich polostrukturovaných rozhovorů, jež byly uskutečněny, jsem získala spoustu hodnotných dat pro další zpracovávání výzkumu.

Při transkripci jsem zvolila techniku úpravy dat, kterou Miovský (2006) nazývá kódování dat. To znamená, že prvotně získaná data v autentické podobě (neagregovaná data) převádíme do datových jednotek (segmentů) s nimiž dále můžeme pracovat. V takovém procesu jednotkám přiřazujeme určité názvy, neboli je identifikujeme. Miovský (2006) poukazuje na obtížnost identifikace, jelikož při zpracování nemusíme úplně porozumět významům dat. Během kódování taky mohou proběhnout změny, při nalezení nových informací a proto se tato metoda nepovažuje za definitivní.

Pro analýzu jsem zvolila metodu zachycení vzorků („gestaltů“), která se jeví podle Miovského (2006) jako poměrně jednoduchá. Spočívá ve hledání podobných opakujících se vzorců či témat, které zaznamenáváme. Jedná se o vyhledání obecnějších principů, jež odpovídají určitým zaznamenaným jevům vázaným na určitý kontext. Klíčové jsou stále se

opakující vzorce. Při této vybrané technice však dochází k jisté redukci, neboť rozmanitost a bohatost dat je nahrazena nově vzniklým obecnějším vzorcem.

4 EMPIRICKÝ ZÁVĚR

Položené otázky jsem rozdělila do několika okruhů pro lepší orientaci:

- první okruh se týkal základních informací o respondentech a jejich dětech.
- v dalším okruhu se soustředíme na některé povahové rysy dětí.
- ve třetím jsou otázky směřované na výchovu respondentů jejich rodiči.
- ve čtvrtém okruhu jsou pokládány otázky cílené na výchovu a tresty dětí účastníků.
- pátý, zároveň i poslední okruh je jádrem mého výzkumu, otázky se týkají tělesných trestů.

4.1 Zpracování dat

V této kapitole se budeme zabývat zpracováváním získaných dat interview.

4.1.1 Základní informace

V prvním okruhu, kde jsou základní informace o respondentech a hlavně jejich dětech, jsme se dozvěděli, že z osmi účastníků - respondentů má po dvou dětech pět osob, dvě osoby mají po jednom dítěti a jeden respondent má děti tři. Věk dětí se pohyboval v rozmezí od osmi týdnů do deseti let. Pouze dva z respondentů mají školou povinné děti. Jednalo se o osm chlapců a sedm děvčat.

Rodiče převážně pracují na plný úvazek. Pět účastníků dochází pravidelně do práce a tři jsou buď na mateřské, nebo rodičovské dovolené. Ovšem z pěti osob bylo větší množství mužů, jež nám přiznali, že jejich manželky, až na jediného respondenta, jsou rovněž na mateřské. A ve dvou případech chodí oba rodiče do práce.

Školka je u našich respondentů také velmi oblíbená. Všichni nám potvrdili, že jejich děti, po dosažení určitého věku, navštěvují mateřskou školku. U jednoho muže byla také zmínka o jesličkách. Podle rodičů děti tyto instituce navštěvují moc rády. Pouze od jedné matky jsme se dozvěděli, že její dcera nechodí do školky ráda a byla by raději doma.

Položené otázky:

- Kolik máte dětí?
- Kolik jim je let?
- Chodí do školky? (V případě, že jsou mladší sedmi let)
- Jak se jim v zařízení líbí? (školka/škola)

4.1.2 Povahové rysy

V této části se snažíme seznámit s temperamentem a povahovými vlastnostmi dětí. Ačkoli se to zdá jako poměrně lehká otázka, někteří rodiče s ní měli potíže. Odpovídali mnohokrát po delších časových intervalech.

Otázka: Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní? Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

První dvě otázky se týkaly komunikace a poslušnosti dětí vzhledem k rodičům. Z jejich odpovědí vyplývá, že děti doma komunikují bez zábrán a pravděpodobně mají s matkou i otcem hezké vztahy. V otázce poslušnosti většina odpovídala váhavě. Nejčastěji přikyvovali, že je děti poslouchají, ale sem tam něco vyvedou. Výjimkou byla jedna paní, která hovořila o časté rozepři a vzdoru se svou dcerou.

R1: *„Starší dcera poslouchá na slovo na první příkaz, mladší dcera neposlechne, komunikuje tak, že neustále bojuje o svou pravdu, jen za použití donucovacího prostředku nebo křiku je schopna ustoupit a poslechnout.“*

Otázka: Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Další otázkou jsme zjišťovali, zdali poslouchají děti i bez rodičů, například ve školce, škole, jeslích anebo u tety, prarodičů apod. Odpovědi byly více méně podobné, pět z osmi respondentů bez sebemenšího zaváhání kladně hodnotili své děti v přítomnosti jiné osoby. Tři z nich ovšem hovořili o nesnadné spolupráci s dětmi bez výskytu rodičů.

R2: *„Jak kdy, s rodinou problém není, ale někdy si postaví hlavu ve školce a nikdo s ním nehne.“*

R4: „*Lukášek bez rodičů poslechne v rámci možnosti. Když je rozdivočen, tak je potřeba ho zkrotit, je hyperaktivní.*“

R5: „*Bývá to někdy problém, sem tam neposlechnou.*“

Otázka: **Jak byste charakterizoval/ a povahu vašeho dítěte?**

Velkou pozornost jsme věnovali poslední otázce v tomto okruhu. Zajímalo nás, jak rodiče popíší své děti, když se jich zeptáme na jejich charakteristiku. Určité odpovědi jsme dokonce předpokládali ve stylu – je živý/á, divoký/á, aktivní, tvrdohlavý/á, ale také hodný/á, slušný/á, tichý/á apod. Pozoruhodné bylo, když nám rodiče začali v některých případech popisovat, co rádi dělají nebo nedělají.

R7: „*Řekl bych, že je méně hlučný, rád si hraje se stavebnicemi a zajímá ho příroda, čte také hodně knihy.*“

R8: „*Dcera si ráda hraje a nerada uklízí, je to takový náš bordelář, ale jinak je moc hodná. Syn je zatím taky zlatíčko. Oba mají moc rádi hudbu.*“

4.1.3 Vzpomínky na výchovu (výchova dědečka a babičky)

V tomto sektoru se orientujeme na minulost respondentů, respektive na to, co si pamatují z výchovy jejich rodiči.

Otázka: **Byli na Vás rodiče přísní?**

Velká část rodičů, s pozitivním tónem hlasu a někdy i posměšnými poznámkami, odpovídali radostně a bylo vidět, že rádi vzpomínají. Často vyprávěli, že jejich rodiče byli přísní půl na půl, nebo tak akorát. Dvě dámy sdělily, že jejich otcové byli přísnější než matky a u dvou respondentů jsme zachytili záchvěv nervozity a nelibosti k otázce. Především jedna paní očividně zesmutněla, ale velmi ochotně spolupracovala dál i přesto, že na ní bylo poznat, jak nerada vzpomíná na dětství.

R1: „*Ano, otec byl přísnější, matka mírnější.*“

R2: „*Velmi přísní, ani se mi na to nechce vzpomínat.*“

R4: „*Maminka byla přísná, ale spravedlivá. Otčím byl jenom přísný.*“

R7: „*Ano, byli hodně, ale jsem za to dnes rád.*“

Otázka: Trestali Vás Vaši rodiče za nekázeň?

Až na jednu výjimku nikdo z našich respondentů nebyl nijak trestán za nekázeň. Vysvětlovali ve svých odpovědích, že trest dostávali za jiné věci.

R1: „*Ano, zákazem, fackou, domácím vězením.*“

Otázka: Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Položená otázka vyvolala hluboké přemýšlení u větší části jedinců, ale odpovědi byly nakonec opět podobné. Osm respondentů zažilo nějaký druh tělesného trestu. Někteří z nich velmi zřídka a jiní zase častěji. V jednom případě námi bylo sděleno, že nedošlo k žádné formě fyzického trestání.

R1: „*Ano, zřídka facku.*“

R2: „*Matně si vzpomínám, že to snad bylo jenom jednou, ale ano.*“

R3: „*Hodně výjimečné.*“

R4: „*Od mámy sem tam vařechou, otčím byl přísnější.*“

R5: „*Nikdy mi nic podobného neudělali.*“

R6: „*Já dostal nějakou tu výchovnou. Táta někdy použil rákosku.*“

R7: „*Ano, někdy to byl pohlavek.*“

R8: „*Vyjímečně. U nás doma to rozhodně nebylo pravidlem.*“

Otázka: Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Tato otázka byla zodpovězena jednotně všemi respondenty. Všichni z tázaných přiznali, že zákaz vycházení ven dostávali.

U dvou to bylo mnohokrát a u zbylých šesti spíše vzácně. Jeden z nich vypověděl, že „zaracha“ byl u nich doma méně oblíbenou metodou, mnohem častěji docházelo k tělesnému trestání. Účastníci se svěřili, že zákaz chození ven, byl pro ně mnohokrát horší, nežli dostat facku či na zadek.

R1: „*Ano, častěji. Používali zákaz víc, než facky a pohlavky.*“

R4: *„Zákaz jít ven byl víc, než fackování. Mě to hodně štvalo.“*

R5: *„Ano, sem tam jsem si doma poseděla. Podle rodičů to bylo přijatelnější, než facky.“*

R6: *„Asi jsem nějakého „zaracha“ dostal. Víc mě ale dali pohlavek. U nás platilo – Škoda každé rány, která padne vedle, ale rodičům se nedivím, bylo to u mě potřeba.“*

Otázka: Za co Vás trestali rodiče?

Nejčastěji se podle respondentů trestalo za špatné známky, nebo nevhodné chování ve škole. Dalším častým důvodem zde byla, obecně řečeno, neposlušnost. Do ní jsme zahrnuli pozdní příchod, nesplnění daného úkolu apod. V menším množství se respondenti potýkali s trestem za rozbití nějaké věci.

R2: *„Moc mě netrestali, takže když jo, tak jsem asi něco vzácného rozbila apod.“*

R3: *„Když jsem něco rozbila, nebo nesplnila, co jsem měla.“*

Otázka: Jak Vás trestali rodiče?

Odpověď na položenou otázku by již měla navazovat na předchozí odpovědi, což se potvrdilo. V odpovědích se mnohokrát opakuje použití tělesného trestu jako výchovné metody. Hovoří se zde o facke, pohlavku anebo plácnutí po zadku. Dále se opakuje zákaz chování ven, již v menším počtu křik na děti a omezení dívání se na televizi a hraní na počítači. Od jedné respondentky jsme se dozvěděli neobvyklou techniku trestání. Podle ní, při vyhocených situacích s ní rodiče po určitou dobu nekomunikovali. Popisovala, že to netrvalo dlouho, ale bylo to nepříjemné.

R5: *„Bylo to různé. Moc mě netrestali, když jsem něco ale přehnala dost, tak se se mnou nějakou dobu nebavili. To bylo asi nejhorší, anebo nesmět chodit ven.“*

R6: *„Někdy pohlavek, někdy se zařvalo a byl hned klid.“*

Otázka: Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Po položené otázce následovaly poměrně jednotné odpovědi. Až na jednu výjimku se všichni shodli, že jejich matky a otcové jim vysvětlovali příčinu trestu. Jedna paní nehovořila zcela přesvědčivě, její odpověď byla „většinou ano“, ale pokládáme to za kladnou odpověď. U další, jako jediné, bylo řečeno striktní ne.

R2: „*Ne, nevysvětlovali mi to.*“

Otázka: **Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?**

V konečné fázi exkurze do minulosti jsme zjišťovali, zda by pokračovali či obnovili výchovné metody svých rodičů a praktikovali je na dětech. Odpovědi byly zpravidla váhavé. Respondenti se shodovali na tom, že se jim výchova zdála správná tak na půl. Něco by udělali stejně, něco by rádi změnili. Z téměř jednohlasných odpovědí se vymykala jedna mladá paní, která velmi razantně kritizovala výchovu, jež na ni byla aplikovaná.

R2: „*Naprosto nesouhlasím. S otcem vztahy dobré nemám*

a nemyslím, že mě vychovávali správně, nechci to takhle dělat se synem.“

4.1.4 Postoje k výchově dětí

V této podkapitole jsme zkoumali, jaké měli respondenti postoje k výchově svých dětí.

Otázka: **Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?**

Odpovědi účastníků byly jednotné. Nikdo z nich nevybočoval svou odpovědí. Shodují se na tom, že dětem pravidla nejenom určují, ale zároveň jim podávají vysvětlení k jejich dodržování. Hovoří s dětmi o jejich významu tak, aby je pochopily.

R1: „*Ano, snažím se jim vždy říct v tu danou chvíli co je správné a co není.*“

R4: „*Svým dětem vysvětluji, proč dodržovat daná pravidla.*“

R5: „*Jistě, musí to chápat.*“

Otázka: **Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež na ně byly kladeny?**

Opět se u této otázky setkáváme se stoprocentní shodou názorů. Všichni své děti chválí. Někteří tvrdí, že by se chválit mělo hodně, jiní zase spíše výjimečně.

R1: „*Ano, snažím se hodně chválit.*“

R5: „*Jo jo, chválit se musí. Já je možná chválím až moc, alespoň to říká můj muž.*“

R7: „*Já kluka chválím, když si to opravdu zaslouží.*“

Otázka: Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Větší množství respondentů své děti za dobré chování chválí, ale popisují, že jejich odměna je ve formě pochvaly. Tři jedinci byli takového názoru, že dobré chování je samozřejmostí

a proto je nemají za co odměňovat.

R1: „*Ne, odměnu za chování ne, to beru jako samozřejmost.*“

R2: „*Ano, ale je to slovní pochvala, nic víc.*“

R7: „*Nikdy, chovat se musí umět, jinak to nejde.*“

Otázka: Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

Peníze podle rodičů nejsou vhodnou odměnou za dobré výsledky ve škole. Téměř všichni se domnívají, že pokud je nějaká pochvala, tak se jedná o slovní. Dvě respondentky však nesdílí tento postoj a svým dětem někdy za poslušnost peníze dají.

R1: „*Ne peníze jako odměnu nedávám nikdy, spíš chválím slovem.*“

R2: „*Ano, někdy.*“

R5: „*Ano, občas nějaký peníz dám.*“

Otázka: Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

Při zpracovávání těchto odpovědí jsme narazili na velmi odlišné názory. Po většinou se rodiče shodují na občasném dárku. Děti školou povinné dostanou odměnu například za vysvědčení a ostatní sem tam za poslušnost. Byly zde ale dva velké protiklady.

U jedné paní doma funguje více méně výměnný obchod, říká, že když její syn udělá, co se po něm chce, dostane odměnu. Na druhé straně je muž, který nepřikládá velkou váhu nějaké odměně a spíše ji také nedává.

R4: „*U nás doma platí pravidlo něco za něco. Když si uklidí pokoj, dostane třeba Brumíka, nebo tak.*“

R7: „*Nemyslím, že dárky jsou dobrá motivace. Odměňujeme ho málo.*“

4.1.5 Zaujaté stanovisko k trestání dětí

Finální etapa rozhovorů se zaměřuje na jádro a cíl naší práce. Dotazovaní odpovídali na poměrně choulostivé otázky, týkající se nejenom pohledu a názoru na tělesné tresty při výchově, ale současně na jejich praktické užívání. Pro náš výzkum je tento oddíl rozhovoru nejhodnotnější.

Otázka: **Když Vaše děti zlobí, co děláte?**

Rodiče se v této části začali pomalu rozdělovat na ty, co jsou schopni trestat fyzicky a na ty, co by na své dítě nevztáhli ruku. Nebudeme ale předbíhat. Prvním krokem, je podle respondentů vhodné se pokusit dítěti domluvit a pohovořit si s ním o jeho chování. V následujícím druhém kroku, v případě, že vysvětlování nepomáhá, se rodiče uchylují ke zvýšení hlasu nebo křiku. A v poslední fázi, po neuposlechnutí, se rodiče názorově liší. Několik dotazovaných se zastaví na křiku, jiní zakáží dětem jejich oblíbené činnosti a tři respondenti by sjednali pořádek pomocí nějakého tělesného trestu.

Naprosto unikátní byla forma potrestání jedné paní, která takto trestá své dítě na doporučení své kamarádky z Ameriky. Tato technika spočívá v tom, že dítě po několika upozornění posadíme do kouta na tak dlouhou dobu, jak je starý. Paní dodávala, že si tuto metodu v USA velmi chválí.

R2: *„Zařvu, snažím se mu to vysvětlit, když nic nepomůže, plácnu ho po zadečku.“*

R3: *„Pošlu ho do timeoutu, tzn. nejdřív mu několikrát pohrozím, že půjde do timeoutu, pokud to nepomůže, tak ho posadím někde v místnosti do kouta na tři minuty a musí tam sedět. Tři minuty jsou proto, že jsou mu tři roky, až bude mít čtyři, tak tam bude čtyři minuty. Až skončí tři minuty a on se hystericky vyřve, zeptám se ho, jestli ví, proč tam musel sedět. Vždycky mi řekne, že ano a že udělal tohle, že zlobil a tak. Obejmeme se a je klid. Čím je starší, tím méně to používám, je to výborný, poradila mi to kamarádka z USA, tam je to prý populární metoda.“*

R4: *„Když Lukša zlobí, počítám do 10 a pokud je to příliš, následuje buď tělesný trest, nebo zákaz pohádek.“*

Otázka: **Když Vaše dítě donese špatnou známku, co uděláte?**

Většina rodičů se k této otázce nemohla vyjádřit, jelikož jejich děti do základní školy ještě nechodí. Výpovědi dvou, kteří mají děti starších sedmi let, byly shodné. Za nedobré známky ve škole děti netrestají.

R1: *„Mrzí mě to a dcera ví, že mi to vadí, ale nekřičím, otevřeme sešit a podíváme se, co se nepovedlo a vysvětlím nebo probereme.“*

R6: *„Naštěstí jsou ještě na špatné známky malí. V první třídě jsou ve všem hvězdy a časem se uvidí, ale za známku bych neuhodil.“*

Otázka: Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Ve třech případech se k tělesnému trestu uchýlilo, ale očividně s velkou nelibostí rodičů, s dodatkem, že tento druh trestání je opravdu mimořádný. Dvě matky jen popsaly způsob fyzického trestu a tři zbývající nikdy podobně dítě netrestaly.

Nejpoužívanějším způsobem tělesného trestu je plácnutí přes zadek, mnohem méně populární je pohlavek a k facce se nehlásil nikdo. Jedna žena měla svůj specifický způsob, jak svému dítěti vyčinit. Popsala, že chlapce plácne přes ruce anebo tahá za ucho.

R1: *„Ano, jen když je situace a slovní okřiknutí nepomůže, tak přijde spíš přes zadek, facka zřídka kdy, spíš v afektu.“*

R3: *„Ne, nikdy.“*

R4: *„Na zadek občas dostane, ale už to má na háku, akorát se mi vysměje, takže buď zatahat za ucho, nebo po rukách. Převážně dávám přednost tomu, ať si dá sám na zadek nebo facku, čili trestá sám sebe.“*

R5: *„Neuhodila jsem je nikdy.“*

Otázka: Souhlasíte s tělesnými tresty?

Odpovědi nejsou vždy shodné s těmi předchozími. Ačkoli spousta rodičů své dítě již fyzicky potrestala, nemusí s tím přímo souhlasit. Převažuje nesouhlas s takovým konáním, dokonce polovina, čtyři respondenti byli nekompromisně proti tomu. Zbylí čtyři se rozdělili na bezvýhradný souhlas a občasnou nevyhnutelnost situace. Tři jedinci sice připouštějí možnost takového trestu, ale opakují slovo někdy, výjimečně a hlavně všechno s mírou. Pouze jedna paní, jedná se o nejmladší účastnici výzkumu, se otázce tělesných trestů nebrání a plně s nimi souhlasí.

R1: *„Ne, ale jsou situace, kdy nejde jinak.“*

R3: „*Rozhodně nesouhlasím.*“

R4: „*S tělesnými tresty souhlasím. Občas rodiče musí své děti potrestat tělesně.*“

Doplňující Otázka: Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Podle názorů většiny jsou dnešní děti více rozmazlené, mají příliš volnosti a jsou sobecké. Kritizují moderní prvky této doby. Někteří dokonce odvázně tvrdí, že by se výchova měla zpřísnit. Úplným opakem je jeden výrok, který si pochvaluje dnešní snahu skoncovat s tělesnými tresty. Jedna respondentka, se domnívá, že je důležité, aby se s potomky více hovořilo. Dalším nepříznivým fenoménem je podle respondenta R6 přehnaná přecitlivělost vůči dětem, tvrdí, že děti by si měly hrát více venku, v přírodě, bez přemrštěné péče. Téměř nikdo není úplně spokojen s dnešní výchovou.

R3: *“Podle mě je teď hodně dětí rozmazlených. Nelíbí se mi, že rodiče jim vše dovolí a do všeho se pletou. Jejich dítě je jejich modla a podle toho se taky chová. Děcko si potom myslí, že může všechno.”*

R4: *„Dnešní výchova dětí musí být přísnější, jelikož doba je krutá a bude ještě hůř.“*

R5: *„Je fajn, že se dnes lidi snaží vychovávat dítě bez násilí. Jen tak dál.“*

R8: *„Asi je teď mnohem víc rozmazlených, a drzých dětí, ale neříká se to v každé době?“*

5 SHRNU TÍ

Dle stanovených cílů, jsme se během výzkumu snažili zjistit, nejenom přístup rodičů k tělesným trestům a jejich vliv na děti, ale také jejich předešlé zkušenosti od svých rodičů, jejich výchovné techniky a styly. Výpovědi z předcházejících rozhovorů se v této kapitole pokusíme shrnout a vyvodit z nich obecnější závěry, shodující se s pojmy v teoretické části.

V empirické části jsme si pro lepší orientaci zvolili několik okruhů. Při analýze dat jsme tyto okruhy pojmenovali podle témat, kterými se zabývají. (Miovský, 2006) V každém okruhu je několik otázek, pomocí kterých se snažíme získat hodnotné informace od respondentů. Respondenty jsme si vybrali na základě faktu, že jsou rodiče alespoň jednoho dítěte, jež navštěvuje mateřskou školku a dalším faktorem pro výběr byl věk dotazovaných. Nesměl přesáhnout hranici 35 let.

První okruh se zabýval základními poznatky a informacemi o účastnících a jejich dětech. Zpovídali jsme rodiče ve věku od 25 do 35 let věku. Děti měly od osmi týdnů až po deset let. Podle respondentů větší část dětí baví pobyt v MŠ a ZŠ, pouze výjimečně se odpovídalo jinak.

Po úvodu a získání primárních informací se přesouváme k povaze dětí, kterou měli svými slovy vyjádřit jejich rodiče. Část z nich vyzdvihovala jejich dobré vlastnosti, část zase naopak ty méně lichotivé, jako je být tvrdohlavý, paličatý, nepořádný. Dokonce se objevily i odpovědi, kde nebyly zřetelné povahové vlastnosti jedince, protože dotazovaní hovořili o tom, co jejich děti mají rády. U ostatních se pak často objevovalo slovo popisující děti jako aktivní a hodné. V otázce komunikace s jedním či druhým rodičem, jejich potomci uspěli na výbornou. Podle výpovědí respondentů děti

s rodiči komunikují a rády. Na druhou stranu s poslušností to tak jednoznačné není. Asi polovina dotazovaných uvedla, že dítě poslouchá tak půl na půl anebo více méně dobře.

Ve třetím okruhu jsme se dostali do minulosti respondentů a naším úkolem bylo zjistit, jakým způsobem byli vychováváni a zdali si něco odnesli z příkladů svých rodičů. V rozboru zodpovězených otázek vyplývá, že větší část rodičů byla trestána jak fyzicky, tak nějakým zákazem. Častou příčinou těchto trestů byly špatné známky ve škole, poznámky za problémové chování ve škole, dále za neuposlechnutí příkazu a rozbití nějaké věci. Jejich komunikace s rodiči podle mnohých byla na dobré úrovni a vše si dokázali vysvětlit. Objevila se jedna výjimka, kdy žena hovořila o velkých nedostacích v komunikaci u nich v rodině.

Ukázalo se, že respondenti z větší části souhlasí s výchovou, kterou sami prošli, ovšem s určitými změnami.

V předposledním okruhu se zabýváme výchovou, kterou dotazovaní praktikují na svých dětech. Rodiče s dětmi hovoří o tom, co je hodnotné, proč by měly dodržovat pravidla a jaký to má význam. Otázka odměn bylo rovněž široké téma. Podle rodičů je dobré děti za určitých podmínek pravidelně odměňovat. Jako vhodné ocenění nejčastěji volí pochvalu slovní, někdy za větší úspěch menší dárek nebo sladkost a peníze téměř jako odměnu nedávají. I v tomto případě se našly výjimky, které odměňují dárky i za běžné záležitosti, jako je úklid pokoje.

Poslední a nejvýznamnější okruh je jádrem celého výzkumu. Jedná se

o problematiku tělesných trestů. Z rozhovorů jsme zjistili, že rodiče své děti převážně trestají zákazem nějakého typu. Může se jednat o „domácí vězení“, zákaz dívání se na televizi nebo zákaz používání počítače. Většina se ale nevyhnula ani trestu tělesnému v podobě plácnutí přes zadek či pohlavku. Při konfliktech a neuposlechnutí se údajně rodiče nejprve snaží dětem domluvit a po neúspěchu přejdou k razantnějšímu řešení. Takový konflikt se podle nich mnohokrát neobejde bez zvýšení hlasu nebo křiku.

Výzkum a jeho záměr nám umožnil přiblížit se ke zmíněné problematice a osvětlit otázky vztahující se k tématu. Není však možné široce generalizovat při tak nízkém počtu respondentů. Ale i přesto se dá z výsledků vyvodit, že generace, která nově plodí potomky, své postoje k výchově postupně mění.

ZÁVĚR

V mé bakalářské práci jsem se snažila objasnit, jakým způsobem rodiče přistupují k výchově svých dětí, ale především k tělesným trestům. Snažila jsem se zjistit, zdali je pro ně tělesný trest přijatelný či nikoli, zda s jeho používáním souhlasí a jestli jej už zažili sami, nebo jej aplikovali na svých dětech.

Bakalářskou práci jsem si rozdělila na dva hlavní oddíly. Jedná se o teoretickou a praktickou část. První dvě kapitoly jsou pojímány teoreticky. V úvodu vymezuji pojmy, týkající se tělesného trestu, za účelem dobře vysvětlit a definovat zmíněný jev. Další kapitola se zabývá výchovou dětí a jejími úskalími. Hovoříme v ní o výchově obecně a popisujeme její základní charakteristiku.

V praktické části se soustředíme na výzkum, který je významnou složkou celé práce. Jsou zde kapitoly, popisující výběr výzkumné metody, její hlavní znaky, průběh a užití. Dále se zaměřuji na fixaci výzkumných dat a zabývám se jejich analýzou. Z transkripce rozhovorů, jsem zpracovala data a zobecnili výsledné informace do určitých teoretických rámců.

Velmi přínosný byl pro výzkum, který jsme provedla na základě daného postupu. Podle většiny účastníků mého zkoumání, by se tělesné tresty používat při výchově neměly, jelikož je to nepřiměřené chování vůči dítěti. Avšak pozoruhodné zjištění bylo, že i přes většinový odpor k takovému jednání, mnohdy rodiče konali protichůdně. Některé výjimky se k fyzickému kárání přiznávají a rovněž jej v určité míře praktikují. Podle výsledků a výpovědí naší bakalářské práce mají tedy tělesné tresty neblahý účinek na dítě, ale přesto jej rodiče občasně aplikují. Zároveň však téměř nikdo z dotazovaných nebyl spokojený s dnešní výchovou dětí a velmi často hovořili o nutnosti zpřísnit výchovu.

Já se pravděpodobně stále přikláním k názoru, že nepřemrštěné tresty podobného charakteru patří k důsledné výchově, ale se musí se zohlednit jedinečnost a rozdílnost povah jedince. Mnohokrát jsme v odborné literatuře, zaměřené na tohle téma, četla, že lze vychovávat i bez nejmenšího fyzického násilí. Množství takto smýšlejících autorů je v současné době vyšší než zastánců tělesných trestů. V praxi ještě ovšem nejsme na stejné úrovni, jako v teorii. Domnívám se, že je před námi ještě velmi dlouhá cesta, pokud chceme razantně změnit dosavadní povahu výchovy dětí v naší společnosti.

SEZNAM LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ

BLECHOVÁ, Zdenka. *Jak porozumět sobě a dětem, aneb, Co je dobré si uvědomit a o čem nevíme*. 3., upr. vyd. [Plzeň]: Zdenka Blechová, 2015. 152 s. ISBN 978-80-87413-39-5.

CAMPBELL, Ross. *Potřebuji tvou lásku: co můžeš udělat pro své dítě*. 3. vyd. Praha: Návrat domů, 1996. 119 s. ISBN 80-85495-63-5.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8

DOBSON, James C. *Dětský vzdor*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 1995. 178 s. ISBN 80-85495-37-6.

DOBSON, James C. *Výchova dětí*. 1. vyd. Brno: Nová naděje, 1995. 237 s. ISBN 80-901726-4-4.

FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. 256 s. ISBN 978-80-7367-815-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2

JUUL, Jesper. *Dítě - váš partner ve výchově: na cestě za novými rodinnými hodnotami*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2015. 192 s. ISBN 978-80-257-1241-2.

LOVASOVÁ, Lenka a SCHMIDOVÁ, Kateřina. *Tělesné tresty*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 80-86991-75-X.

MAŇÁK, Josef, ed., ŠVEC, Štefan, ed. a ŠVEC, Vlastimil, ed. *Slovník pedagogické metodologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 134 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi; sv. 3. ISBN 80-7315-102-2.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012. 143 s. ISBN 978-80-262-0202-8.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Po dobrém, nebo po zlém?*. Vyd. 7. Praha: Portál, 2012. 124 s. ISBN 978-80-262-0133-5.

MERTIN, Václav. *Výchova bez trestů*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. 123 s. ISBN 978-80-7478-028-8.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. 332 s. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. 184 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-3006-6.

STRAUSS, Anselm L. a CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Boskovice: Albert, 1999. 196 s. Scan; sv. 2. ISBN 80-85834-60-X.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka et al. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 189 s. Studijní texty. ISBN 978-80-244-2433-0.

ŠVEC, Štefan a kol. *Metodologie věd o výchově: kvantitativně-scientické a kvalitativně-humanitní přístupy v edukačním výzkumu*. České rozš. vyd. Brno: Paido, 2009. 302 s. ISBN 978-80-7315-192-8.

TRÉLAÛN, Béatrice. *Překonávání konfliktů v rodině*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 143 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-935-6.

Úmluva o právech dítěte. Ostrava: Aries, [1993]. 67 s. Světové dokumenty; 9.

VANIČKOVÁ, Eva. *Interpersonální násilí na dětech*. Vyd. 1. Praha: Úřad vlády ČR, 2009. 37 s. ISBN 978-80-7440-001-8.

VANIČKOVÁ, Eva. *Prevence násilí ve výchově dětí: příručka pro rodiče*. Vyd. 1. V Praze: UK - 3. LF, 2012. 24 s. ISBN 978-80-260-2673-0.

VANIČKOVÁ, Eva. *Stop tělesným trestům*. Vyd. 1. Praha: Česká společnost na ochranu dětí, 2004. 11 s. Růžová linka. ISBN 80-239-3442-2

VANIČKOVÁ, Eva. *Tělesné tresty dětí: definice, popis, následky*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2004. 116 s. Psyché. ISBN 80-247-0814-0.

WYCKOFF, Jerry a UNELL, Barbara C. *Výchova bez křiku a pohlavků: ověřená řešení nejobvyklejších problémů chování předškoláků*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2004. 164 s. Žijeme s dětmi; sv. 14. ISBN 80-204-1193-3.

Zrušení tělesných trestů dětí: hlavní body. [Praha?: Rada Evropy, 200-?]. 1 složený l. ([6] s.).

Elektronické zdroje

CAHLÍKOVÁ, Lenka, 2010. *Výchovné styly v rodině a škole*. [online]. Brno [cit. 2015-06-8]. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Vendula Jašková. Dostupné z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/12811/cahl%C3%ADkov%C3%A1_2010_bp.pdf?sequence=1

JEŽKOVÁ, Zuzana, KRTIČKOVÁ, Kateřina, *Tresty ve výchově dětí: ano či ne?* [online]. Poslední aktualizace 2014-08-28 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/tresty-ve-vychove-deti-ano-ci-ne-109.html>

MICHÁLEK, Emanuel a kol., *Pomsta a trest*. [online]. [cit. 2015-06-18]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6055>

PROUZOVÁ, Kateřina, *Tolerantní výchova ničí dětem hodnoty. Jsou zlé, nezvladatelné a ničeho si nevází.* [online]. 2015 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/pardubice/radioporadna/zprava/tolerantni-vychova-nici-detem-hodnoty-jsou-nezvladatelne-zle-a-niceho-si-nevazi--1464809>

Vládní kampaň *STOP násilí na dětech*, 2009, [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://stopnasilinadetch.cz/formy-nasili>

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Rozhovor s respondentem 1

1) Rok Vašeho narození?

1980

2) Kolik máte dětí?

Mám dvě děti, dvě holčičky.

3) Kolik jim je let?

Mladší je 5 let a starší 10 let.

4) Chodí do školky? (v případě, že jsou mladší sedmi let)

Ano, mladší školka a starší už škola.

5) Jak se jim v zařízení líbí?

Oběma se moc líbí. Mají tam kamarádky.

6) Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní?

Starší dcera poslouchá na slovo na první příkaz, mladší dcera neposlechne, komunikuje tak, že neustále bojuje o svou pravdu, jen za použití donucovacího prostředku nebo křiku je schopna ustoupit a poslechnout.

7) Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

Ano, na stejné úrovni, jak s matkou.

8) Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Ano, jak ve školce tak prarodiče, tam si mladší dcera nedovolí neposlechnout.

9) Jak byste charakterizoval/ a povahu svého dítěte?

Starší dcera uzavřenější, tišší, poslouchá, oblíbená u učitelů. Mladší dcera je přesný opak starší dcery. Živá, extrovertní a velmi aktivní.

10) Byli na Vás rodiče přísní?

Ano, otec přísnější, matka mírnější.

11) Trestali Vás Vaše rodiče za nekázeň?

Ano, zákazem, fackou, domácím vězením.

12) Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Ano, zřídka facku.

13) Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Ano, častěji. Používali zákaz víc, než facky a pohlavky.

14) Za co Vás trestali rodiče?

Nejčastěji za špatné známky ve škole, nebo poznámky.

15) Jak Vás trestali rodiče?

Byl to někdy křik, někdy zákaz chození ven a zřídka ten pohlavek či pozadku.

16) Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Ano, vždy mi bylo jasné, proč mám trest.

17) Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?

Asi tak na půl, nebylo času s námi mluvit, to se snažím napravit a snažím se být víc s dětmi.

18) Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?

Ano, snažím se jim vždy říct, v tu danou chvíli, co je správné a co není.

19) Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež byly na ně kladeny?

Ano, snažím se hodně chválit.

20) Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Ne, odměnu za chování ne, to беру jako samozřejmost.

21) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

Ne peníze jako odměnu nedávám nikdy, spíš chválím slovem.

22) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

Za dobré vysvědčení přijde vždy slušná odměna, jinak každou známku nehodnotím.

23) Když Vaše děti zlobí, co děláte?

Snažím se reagovat a sjednat nápravu, když to jde, tak bez křiku.

24) Když Vaše dítě donese špatnou známku, co děláte?

Mrzí mě to a dcera ví, že mi to vadí, ale nekřičím, otevřeme sešit a podíváme se, co nepovedlo a vysvětlím nebo probereme.

25) Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Ano, jen když je situace a slovní okřiknutí nepomůže, tak přijde spíš přes zadek, facka zřídka kdy, spíš v afektu.

26) Souhlasíte s tělesnými tresty?

Ne, ale jsou situace, kdy nejde jinak.

27) Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Myslím, že je správné, aby rodiče s dětmi více hovořili.

Příloha č. 2

Rozhovor s respondentem 2

1) Rok Vašeho narození?

1986

2) Kolik máte dětí?

Mám zatím jen jednoho uličníka.

3) Kolik jim je let?

Má tři roky. Ale hrozně to utíká... Znáte to 😊

4) Chodí do školky? (v případě, že jsou mladší sedmi let)

Jo, chodí hezky do školky.

5) Jak se jim v zařízení líbí?

Líbí a moc. Nejdříve bylo těžké ho tam vodit, ale za krátkou dobu si zvykl a teď se mu kolikrát nechce domů 😊

6) Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní?

Se mnou komunikuje výborně, řekne mi všechno, ale s posloucháním je to půl na půl.

7) Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

S tatínkem je to zatím podobné jako se mnou. A neposlouchá stejně 😊

8) Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Jak kdy, s rodinou problém není, ale někdy si postaví hlavu v školce a nikdo s ním nehne.

9) Jak byste charakterizoval/ a povahu svého dítěte?

Syn je velmi aktivní, až to někdy není příjemné. Je tvrdohlavý...asi po mamince, ale poměrně samostatný.

10) Byli na Vás rodiče přísní?

Velmi přísní... ani se mi na to nechce vzpomínat.

11) Trestali Vás Vaše rodiče za nekázeň?

Ne, asi protože jsem se snažila být stále ukázněná.

12) Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Matně si vzpomínám, že to snad bylo jenom jednou, ale ano.

13) Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Někdy ano, ale bylo to výjimečně.

14) Za co Vás trestali rodiče?

Moc mě netrestali, takže když jo, tak jsem asi něco vzácného rozbila apod.

15) Jak Vás trestali rodiče?

Tak ten zarach, zákaz koukání na televizi většinou.

16) Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Ne, nevysvětlovali mi to.

17) Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?

Naprosto nesouhlasím. S otcem vztahy dobré nemám a nemyslím, že mě vychovávali správně, nechci to takhle dělat se synem.

18) Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?

Ano, já mu to vždycky říkám, jak by to mělo být a hlavně proč. Chci, aby všcko pochopil.

19) Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež byly na ně kladeny?

Ano, pochvalu dostane vždycky.

20) Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Ano, ale je to slovní pochvala, nic víc.

21) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

Ano, někdy.

22) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

Ano. Do školy ještě nechodí, ale nějakou drobnůstku, jako třeba kindervajíčko dostane, když se mu něco ve školce hodně podaří.

23) Když Vaše děti zlobí, co děláte?

Zařvu, snažím se mu to vysvětlit, když nic nepomůže, plácnu po zadečku.

24) Když Vaše dítě donese špatnou známku, co děláte?

Nechodí ještě do školy.

25) Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Dostal jen přes zadek.

26) Souhlasíte s tělesnými tresty?

Někdy ano. Ale nesmí se to přehánět.

27) Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Vychovávat dítě v dnešní době není jednoduché, ale všechno jde.

Příloha č. 3

Rozhovor s respondentem 3

1) Rok Vašeho narození?

1982

2) Kolik máte dětí?

Dva krásné chlapečky.

3) Kolik jim je let?

Mladší má pouze 10 měsíců a ten druhý tři roky a 10 měsíců.

4) Chodí do školky? (v případě, že jsou mladší sedmi let)

Starší ano, mladší zatím ne.

5) Jak se jim v zařízení líbí?

Je opravdu nadšený. Baví ho to tam.

6) Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní?

Poslouchá mě a mluví až moc, komunikuje víc, než je potřeba..haha :D

7) Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

To samé, jako semnou. Poslouchají a příliš komunikují ☺

8) Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Sto procentně ano, někdy dokonce více, než s přítomností ☺

9) Jak byste charakterizoval/ a povahu svého dítěte?

*Mladší je veselý a hravý a hrozně rád se před všema předvádí, takový malý exhibicionista.
Starší je rozumnější, milý a hodný.*

10) Byli na Vás rodiče přísní?

Řekla bych, že to nebylo nic přehnaného. Přiměřeně ano.

11) Trestali Vás Vaše rodiče za nekázeň?

Mě rozhodně ne, protože jsem nezlobila, ale mladší sestru sem tam ano ☺

12) Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Hodně výjimečně.

13) Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Hmm, i když jsem moc nezlobila, nějaký ten zarach byl.

14) Za co Vás trestali rodiče?

Když jsem něco rozbila, nebo nesplnila, co jsem měla.

15) Jak Vás trestali rodiče?

Nikdy to nebylo nic hrozného, spíše kárání.

16) Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Ano, chtěli, abychom tomu pro příště předešli.

17) Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?

V něčem souhlasím a jsou věci, kde bych to změnila.

18) Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?

Vždycky.

19) Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež byly na ně kladeny?

Chválím je hodně, mají z toho velkou radost.

20) Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Někdy ano.

21) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

V žádném případě. Jen slovem a pohlazením, haha ☺

22) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

Občas ano, ale nejsou to žádné honosné dary.

23) Když Vaše děti zlobí, co děláte?

Pošlu ho do timeoutu, tzn. nejdřív mu několikrát pohrozím, že půjde do timeoutu, pokud to nepomůže, tak ho posadím někde v místnosti do kouta na tři minuty a musí tam sedět. Tři minuty jsou proto, že jsou mu 3 roky, až bude mít 4, tak tam bude 4 minuty. Až skončí 3 minuty a on se hystericky vyřve, zeptám se ho, jestli ví, proč tam musel sedět. Vždycky mi řekne, že ano a že udělal tohle, že zlobil a tak. Obejmeme se a je klid. Čím je starší, tím méně to používám, je to výborný, poradila mi to kamarádka z USA, tam je to prý populární metoda.

24) Když Vaše dítě donese špatnou známku, co děláte?

Nechodí ještě do školy.

25) Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Ne, nikdy.

26) Souhlasíte s tělesnými tresty?

Rozhodně nesouhlasím.

27) Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Podle mě je teď hodně dětí rozmazlených. Nelíbí se mi, že rodiče jim vše dovolí a do všeho se pletou. Jejich dítě je jejich modla a podle toho se taky chová. Děcko si potom myslí, že může všechno.

Příloha č. 4

Rozhovor s respondentem 4

1) Rok Vašeho narození?

1990

2) Kolik máte dětí?

Dvě děti, holčičku a kluka.

3) Kolik jim je let?

Natálka má 8týdnů a Lukášek 5 let.

4) Chodí do školky? (v případě, že jsou mladší sedmi let)

Lukášek chodí do školky a Natálka zatím ne, jsem s ní.

5) Jak se jim v zařízení líbí?

Někdy ano, někdy ne.

6) Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní?

Máma spíš dbá na slušnou výchovu, takže mě většinou poslechne, ale postěžovat si jde k tátovi.

7) Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

Lukášek je tatánek, protože dělají blbosti, ale už i tatínek se dal tak trochu na výchovu. Natálka papá většinou se mnou a taťkovi si chodí odbrknout.

8) Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Lukášek bez rodičů poslechne v rámci možností. Když je rozdivočen, tak je potřeba ho zkrotit, je hyperaktivní.

9) Jak byste charakterizoval/ a povahu svého dítěte?

Lukášek je hrozný paličák a Natálka je zatím smíšek.

10) Byli na Vás rodiče přísní?

Maminka byla přísná, ale spravedlivá. Otčím byl jenom přísný.

11) Trestali Vás Vaše rodiče za nekázeň?

Máma mě za nekázeň netrestala, to bylo kvůli jiným věcem.

12) Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Od mámy sem tam vařechou, otčím byl přísnější.

13) Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Zákaz jít ven byl víc, než fackování. Mě to hodně štvalo.

14) Za co Vás trestali rodiče?

Různé důvody. Hodně špatná známka, hodně pozdní příchod domů.

15) Jak Vás trestali rodiče?

Sem tam po zadku, zákaz chození ven a dívání na televizi, nebo hraní si na počítači.

16) Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Většinou ano.

17) Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?

Částečně ano.

18) Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?

Svým dětem vysvětluji, proč dodržovat daná pravidla.

19) Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež byly na ně kladeny?

Samozřejmě, bez pochvaly by to nešlo.

20) Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Já odměňuji dobré chování často, protože ho moc nevidím ..haha :D

21) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

Ano, občas nějaký peníz dám.

22) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

U nás doma platí pravidlo něco za něco. Když si uklidí pokoj, dostane třeba Brumíka, nebo tak.

23) Když Vaše děti zlobí, co děláte?

Když Lukša zlobí, počítám do 10 a pokud je to příliš, následuje buď tělesný trest, nebo zákaz pohádek.

24) Když Vaše dítě donese špatnou známku, co děláte?

Nechodí ještě do školy.

25) Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Na zadek občas dostane, ale už to má na háku, akorát se mi vysměje, takže buď zatahat za ucho nebo po rukách. Převážně dávám přednost tomu, at si dá sám na zadek nebo facku, čili trestá sám sebe.

26) Souhlasíte s tělesnými tresty?

S tělesnými tresty souhlasím. Občas rodiče musí své děti potrestat tělesně.

27) Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Dnešní výchova dětí musí být přísnější, jelikož doba je krutá a bude ještě hůř.

Příloha č. 5

Rozhovor s respondentem 5

1) Rok Vašeho narození?

1981

2) Kolik máte dětí?

Mám dvě děti, holku a mladšího kluka.

3) Kolik jim je let?

Moje Rozárka má 6let a Matýsek 3roky.

4) Chodí do školky? (v případě, že jsou mladší sedmi let)

Dcera do školky chodí, ale Mates ještě ne, na školku má ještě čas.

5) Jak se jim v zařízení líbí?

Nemá to tam moc ráda. Sem tam se do školky těší, ale nejraději by zůstávala s mámou jako její bráška.

6) Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní?

Samozřejmě se mnou komunikují obě děti a poslouchají v rámci možnosti. Jsou to ještě děti.

7) Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

S tatínkem oba komunikují výborně, ale já jsem ta, za kterou se chodí s bolistky a tajemstvím a problémy. Na druhou stranu má tatínek asi větší respekt.

8) Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Bývá to někdy problém. Sem tam neposlechnou.

9) Jak byste charakterizoval/ a povahu svého dítěte?

Děti jsou pořád zvědavé, hodné, přátelské a moc šikovné.

10) Byli na Vás rodiče přísní?

Byli stejní, jako jiní rodiče...řekla bych, že spravedlivý.

11) Trestali Vás Vaše rodiče za nekázeň?

Byla jsem hodná, trestat mě nemuseli ☺

12) Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Nikdy mi nic podobného neudělali.

13) Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Ano, sem tam jsem si doma poseděla. Podle rodičů to bylo přijatelnější, než facky.

14) Za co Vás trestali rodiče?

Když mi maminka něco zopakovala hodněkrát a já to i přesto neudělala.

15) Jak Vás trestali rodiče?

Bylo to různé. Moc mě netrestali, když jsem něco ale přehnala dost, tak se semnou nějakou dobu nebavili. To bylo asi nejhorší anebo nesmět chodit ven.

16) Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Vždycky mi to řekli a já věděla, proč to dělají.

17) Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?

V celku jo, vychovali mě dobře.

18) Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?

Jistě, musí to chápat.

19) Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež byly na ně kladeny?

Jo jo, chválit se musí. Já je možná chválím až moc, alespoň to říká můj muž. Haha 😊

20) Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Jistě, dítě by mělo vědět, že když dělá věci dobře, bude oceněno.

21) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

Ano, občas nějaký peníz dám.

22) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

Ano, nějaké ty dárečky dostávají.

23) Když Vaše děti zlobí, co děláte?

Snažím se jim vysvětlit, že by to neměli dělat. Moc nekřičím.

24) Když Vaše dítě donese špatnou známku, co děláte?

Nechodí ještě do školy.

25) Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Neuhodila jsem je nikdy.

26) Souhlasíte s tělesnými tresty?

Ne souhlasím. Vše se dá vyřešit i po dobrém.

27) Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Je fajn, že se dnes lidi snaží vychovávat dítě bez násilí. Jen tak dál.

Příloha č. 6

Rozhovor s respondentem 6

1) Rok Vašeho narození?

1984

2) Kolik máte dětí?

Máme tři rošťáky, chlapce a dvě holky.

3) Kolik jim je let?

Mám tři rošťáky, chlapce a dvě holky.

4) Chodí do školky? (v případě, že jsou mladší sedmi let)

Děvčata už chodí do školy a malej má ještě na školku čas, manželka je s ním doma.

5) Jak se jim v zařízení líbí?

Holky školu mají moc rády. Zatím je baví učení, na rozdíl ode mne, hehe.. no a mají tam kamarádky, takže celkově se jim ve škole líbí. A jsem si jistej, že i malej bude spokojenej ve školce a časem ve škole.

6) Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní?

Řekl bych, že s maminkou nemají nejmenší problém, štěbetaj s ní pořád a poslouchaj taky výborně.

7) Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

U mě taky dobrý.

8) Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Holky respektujou autority ukázkově. Není s něma žádnej problém ani ve škole, u babičky a dědy a ani v kroužku.

9) Jak byste charakterizoval/ a povahu svého dítěte?

Nejmladší bude po mojí ženě, je hodně upovídanej a to pořádně nemluví. Jedna z dcer je taková ta hodná, poctivá a pečlivá, kdežto ta druhá je spíš divoká a aktivní.

10) Byli na Vás rodiče přísní?

Přísní ani nebyli, Mohlo to být horší.. haha

11) Trestali Vás Vaše rodiče za nekázeň?

Za nekázeň asi ne, to mě spíš okřikli. Trestali mě za pozdní příchody a jiné věci.

12) Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Já dostal nějakou tu výchovnou. Táta někdy použil rákosku.

13) Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Asi jsem nějakého zaracha dostal. Víc mě ale dali pohlavek. U nás platilo – Škoda každé rány, která padne vedle- ale rodičům se nedivím, byla to u mě potřeba ☺

14) Za co Vás trestali rodiče?

Jéje, tam bylo důvodů mě trestat..hehe. Třeba za divoké chování ve škole, za zničení pomůcek v laboratoři ve škole, za roztrhání nového trička, za špatné známky, za drzost, za kouření, pozní příchod v noci.. Museli to mít těžké ..haha ☺

15) Jak Vás trestali rodiče?

Někdy pohlavek, někdy se zařvalo a byl hned klid.

16) Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Jo jo, kolikrát jsem to ani nepotřeboval vysvětlit, bylo mi dost jasný, co jsem provedl.

17) Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?

Já jsem spokojenej, takže jo, souhlasím.

18) Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?

Doma jim vysvětlujeme vše.

19) Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež byly na ně kladeny?

Chválíme je doma, ale ne, za každou koninu. Něco je přece samozřejmostí.

20) Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Za chování ne. To by asi mělo být normální, to dobré chování.

21) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

Rozhodně ne, nechceme je rozmazlovat.

22) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

Někdy ano, holky dostaly za vysvědčení, ale většinou je odměňujeme tím, že je pochválíme.

23) Když Vaše děti zlobí, co děláte?

Vždycky jim se ženou dáme na výběr. Zvýšeným hlasem je sklidním a potom se ptáme, jestli hodlají pokračovat, bude následovat sekec mazec – zákaz jejich oblíbené činnosti, v horším případě dostanu po zadku a když se uklidní hned, nic nebude. Zatím nám to funguje, ale je fakt, že holky jsou fakt hodný. Moc nezlobí.

24) Když Vaše dítě donese špatnou známku, co děláte?

Naštěstí jsou ještě na špatné známky malí. V první třídě jsou ve všem hvězdy a časem se uvidí, ale za známku bych neuhodil.

25) Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Na zadek holky už dostaly, ale snažíme se tomuto vyvarovat.

26) Souhlasíte s tělesnými tresty?

Někdy ano, Ale ve všem musí být míra.

27) Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Záleží jak co. Líbí se mi, že je větší volnost. Na druhou stranu je doba přehánění a tak vidíte, jak se dítě nesmí hrabat v hlíně, létat v křoví. Všechno se desinfikuje, hlídá a prostě přehání. Děcku se nesmí dát na zadek, děcko může všechno a dospělí nic. Podívejme se, co se děje třeba ve školách, kde autorita a postavení učitele slábnou. Tohle se mi krajně nelíbí, ale nedělají to tak všichni.

Příloha č. 7

Rozhovor s respondentem 7

1) Rok Vašeho narození?

1987

2) Kolik máte dětí?

Zatím bohužel jenom jedno.

3) Kolik jim je let?

Klukovi je pět let.

4) Chodí do školky? (v případě, že jsou mladší sedmi let)

Ano, chodí do školky, připravuje se na školu. Dokonce chodil i do jeslí.

5) Jak se jim v zařízení líbí?

Myslím, že se mu tam líbí.

6) Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní?

Když se něco děje, spíš jde za mámou a poslouchat musí.

7) Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

Hovoříme spolu a poslouchá.

8) Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Kluk poslouchá jako řemen. Nemusíme u toho s ženou být a on moc dobře ví, co si nesmí dovolit a co se sluší.

9) Jak byste charakterizoval/ a povahu svého dítěte?

Řekl bych, že je méně hlučný, rád si hraje se stavebnicemi a zajímá ho příroda.

10) Byli na Vás rodiče přísní?

Ano, bylo hodně, ale jsem za to rád.

11) Trestali Vás Vaše rodiče za nekázeň?

Ano, ale spíše výjimečně.

12) Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Ano, někdy to byl pohlavek.

13) Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Možná jsem ho dostal, ale nebylo to očividně intenzivně, když si to nepamatuji.

14) Za co Vás trestali rodiče?

Když jsem měl špatné známky a neuklizený pokoj,

15) Jak Vás trestali rodiče?

Facku nebo zákaz chůze do kroužku.

16) Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Ano, řekli, máš to za takové chování, abych už tohle neudělal.

17) Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?

Ano, dělali to dobře.

18) Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?

Ano, říkáme, proč se dělat určité věci mají a určité ne.

19) Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež byly na ně kladeny?

Já kluka chválím, když si to opravdu zaslouží.

20) Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Nikdy, chovat se musí umět, jinak to nejde.

21) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

Nikdy. Navíc na peníze je ještě malý.

22) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

Nemyslím, že dárky jsou dobrá motivace. Odměňujeme ho málo.

23) Když Vaše děti zlobí, co děláte?

Zakřičím, a když to nepomůže, dostane zaracha nebo zákaz počítače.

24) Když Vaše dítě donese špatnou známku, co děláte?

Nechodí ještě do školy.

25) Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Já jsem mu facku nikdy nedal. Žena mu myslím dala jednou na zadek.

26) Souhlasíte s tělesnými tresty?

Nemyslím, že je to cesta, jak by se měli děti vychovávat a nesouhlasím s tím.

27) Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Myslím, že by výchova měla být přísnější. Dítě by mělo taky víc pomáhat doma a tak. Některé novodobé trendy výchovy se mi nelíbí.

Příloha č. 8

Rozhovor s respondentem 8

1) Rok Vašeho narození?

1983

2) Kolik máte dětí?

Dvě

3) Kolik jim je let?

Máme 5letou dcerku a 2letého syna.

4) Chodí do školky? (v případě, že jsou mladší sedmi let)

Starší chodí a prcek ještě zůstává s maminkou.

5) Jak se jim v zařízení líbí?

Jo, tak školka je fajn, dcera tam chodí ráda, baví ji to tam.

6) Poslouchá dítě svou matku, komunikuje s ní?

Komunikují oba a jak 😊 Poslouchají více méně dobře.

7) Poslouchá dítě svého otce, komunikuje s ním?

Je to podobné jako u mamky.

8) Respektuje dítě autority bez přítomnosti rodičů?

Zatím nebyl žádný problém. Jsou hodní.

9) Jak byste charakterizoval/ a povahu svého dítěte?

Dcera si ráda hraje a nerada uklízí, je to takový náš bordelář, ale jinak je moc hodná. Syn je zatím taky zlatíčko. Oba mají moc rádi hudbu.

10) Byli na Vás rodiče přísní?

Vůbec ne, někdy si říkám, jak to se mnou mohli vydržet ..haha 😊

11) Trestali Vás Vaše rodiče za nekázeň?

Nene, nikdy.

12) Dostali jste někdy od rodičů pohlavek, facku, apod.?

Výjimečně. U nás doma to rozhodně nebylo pravidlem.

13) Dostali jste někdy od rodičů zákaz vycházek ven?

Ano, párkrát mi rodiče ven zakázali jít. Pamatuji si dobře, jak říkali: „A ze školy rovnou domů.“ .. Haha, to byly časy.

14) Za co Vás trestali rodiče?

Bylo to za všechno možné. Nejvíce za poznámky ze školy.

15) Jak Vás trestali rodiče?

Nejvíc asi nějaký ten zvýšený hlas.

16) Hovořili s Vámi rodiče o tom, proč Vás trestají?

Vždy mi vše vysvětlili.

17) Souhlasíte s výchovou Vašich rodičů?

Ano, dělali to dobře.

18) Vysvětlujete dětem, proč je důležité dodržovat daná pravidla?

Ano.

19) Chválíte děti, pokud splní požadavky, jež byly na ně kladeny?

Chválíme je jak se dá.

20) Dostávají děti odměnu za dobré chování?

Sem tam je pochválím, že byli dnes hodní, to je ale vše.

21) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost penězi?

Zatím jsme to nedělali a myslím, že to nebude třeba.

22) Odměňujete své děti za dobré výsledky ve škole nebo poslušnost dárky?

Sem tam nějakou odměnu dostávají.

23) Když Vaše děti zlobí, co děláte?

Zvýším hlas, upozorním na možnost trestu a většinou se to uklidní.

24) Když Vaše dítě donese špatnou známku, co děláte?

Nechodí ještě do školy.

25) Dali jste někdy Vašemu dítěti pohlavek, facku, apod.?

Velmi výjimečně, ale ano, dostali pohlavek či lehce přes zadek.

26) Souhlasíte s tělesnými tresty?

Ne, nesouhlasím.

27) Co říkáte na dnešní výchovu dětí?

Asi je teď mnohem víc rozmazlených, a drzích dětí, ale neříká se to v každé době?

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petra Hrachovinová
Instituce:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vědoucí práce:	Doc. Mgr. Chudý Štefan, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Vliv tělesných trestů na děti – přístupy rodičů
Název v angličtině:	The effect of corporal punishment on children – accasses of parents
Anotace práce:	Tato bakalářská práce se zabývá zkoumáním přístupů rodičů k tělesným trestům při výchově a jejich vlivem na děti. První část se zaměřuje na teorii problematiky a vysvětlení pojmů. Druhá část se věnuje výzkumu, jeho průběhu a popisuje výsledné zjištění, názory rodičů a důsledcích fyzického trestání dětí.
Klíčová slova:	Trest, trestání, tělesný trest, násilí, výchova, rodina, komunikace s dítětem, výchovné styly
Anotace v angličtině:	My bachelor thesis examines the attitudes of parents toward corporal punishment in the upbringing and their influence on children. The first part focuses on the issues of theory and explanation of terms. The second part is dedicated to the research, during and describes the resulting findings, opinions of parents and consequences of physical punishment of children.
Klíčová slova v angličtině:	Punishment, punishment, corporal punishment, violence, education, family, communication with the child, educational styles
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	44 stran
Jazyk práce:	Čeština

